

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

CÜLAZ VE DİĞERLERİ / TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru No. 7524/06 ve 39046/10)

KARAR

STRAZBURG

15 Nisan 2014

İşbu karar Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup bazı şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2014. Bu gayriresmi çeviri, Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, İnsan Hakları Daire Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Cülaz ve diğerleri / Türkiye davasında,

Başkan,

Guido Raimondi,

Yargıçlar,

Işıl Karakaş,

Peer Lorenzen,

András Sajó,

Helen Keller,

Paul Lemmens,

Robert Spano

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdürü* Stanley Naismith'in katılımıyla Daire olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), 25 Mart 2014 tarihinde gerçekleştirdiği müzakereler sonrasında anılan tarihte aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan (No. 7524/06 ve 39046/10) davaların temelinde, on sekiz Türk vatandaşının -Mevlûde Cülaz, Kazım Cülaz, Mahmut Cülaz, Haşim Cülaz, Selahattin Cülaz, Fatma Özdemir, Ayfel Özdemir, İsmail Özdemir, Halil Özdemir, Mahmut Özdemir, Zeynep Demirhan, Yusuf Demirhan, Fatma Akıl, Taybet Akıl, Sariye Akıl, Peyruze Akıl, Yasin Akıl ile (yalnızca 39046/10 No.'lu başvuru için) Lokman Şimşek'in ("başvuranlar")- sırasıyla 28 Ocak 2006 ve 15 Nisan 2010 tarihlerinde İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış oldukları başvuru bulunmaktadır.

2. Başvuranlar, Diyarbakır'da görev yapan Avukat T. Elçi tarafından; Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvuranlar, Sözleşme'nin 2, 3, 5 ve 13. maddelerinin ihlal edildiğini iddia etmişlerdir.

4. Başvurular sırasıyla 8 Temmuz 2010 ve 19 Ekim 2011 tarihlerinde Hükümet'e bildirilmiştir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

5. İsimleri, doğum tarihleri, ikametgâhları ekli listede belirtilen başvuranlar Türk vatandaşı olup, Belçika-Brüksel'de ikamet eden Lokman Şimşek haricinde hepsi Silopi'de ikamet etmektedir.

6. Başvuranlar, olayların meydana geldiği dönemde Silopi (Şırnak) yakınlarındaki Görümlü köyünde ya da Derecik mezrasında yaşamaktaydılar.

A. Başvuranların yakınlarının yakalanmaları ve kaybolmaları

7. 1993 yılında, 13 Haziranı 14 Hazirana bağlayan gece, Görümlü Jandarma Karakolu yakınlarında, PKK üyeleri ile güvenlik güçleri arasında silahlı çatışma yaşanmıştır. Ertesi gün, Görümlü çevresinde askeri operasyon yürütülmüş; Görümlü'ye birkaç metre uzaklıkta bulunan Selçik köyü, askerler tarafından yakılmış ve köylüler göçe zorlanmıştır. Selçik köyünün yakılmasına ilişkin hadiseler *Ali Sencar ve diğerleri / Türkiye* ((kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 52082/99, 1 Haziran 2006) kararında ifade edilmiştir.

8. Silopi Jandarma Komutanlığı tarafından 13 Haziran 1993 tarihinde saat 23.45'te düzenlenen raporda, olaylar özet olarak şu şekilde anlatılmıştır:

– Görümlü köyü yakınlarında, Kesiktepe'de jandarmalar beş yüz kişilik bir terörist grubunun saldırısına uğramışlardır. Silahlı çatışma yaklaşık üç

saat sürmüş; çatışma sonunda, altı asker hayatını kaybetmiş; on üç asker ise yaralanmıştır. Terörist grubu kaçmıştır.

9. Silopi Jandarma Komutanlığı tarafından 18 Haziran 1993 tarihinde düzenlenen ek raporda, Görümlü köyünde 13 Haziran 1993 tarihinde yaşanan silahlı çatışmanın ardından iki teröristin yakalandığını belirtilmiştir.

10. Başvuranların yakınları olan Şemdin Cülaz, Mehmet Salih Demirhan, Halit Özdemir ve İbrahim Akıl (köy imamı) 14 Haziran 1993 tarihinde köylülerin gözleri önünde yakalanmış ve Görümlü Jandarma Karakolu'nda göz altına alınmışlardır. Kalde kökenli olan ve Derecik mezrasında yaşayan Hamdo Şimşek ve Hükmet Şimşek ile Abdurrahman Kayek de gözaltına alınmıştır. Hamdo Şimşek ve Hükmet Şimşek'ten alınan haçlar İbrahim Akıl'ın boynuna takılmış; Akıl askerlerin hakaretlerine maruz kalarak köy meydanında yürümeye zorlanmıştır. Köylüler aynı zamanda, bu iki şahsın yakalanmasına ve jandarmalar tarafından Görümlü Jandarma Karakolu'na götürülmelerine de tanık olmuştur.

11. Görümlü taburunda gözaltına alınan Abdurrahman Kayek, yakalandığı günün akşamı serbest bırakılmıştır. Kayek, muhtar Ahmet Tamyer'in evine giderek vücudundaki lezyonları göstermiş ve bu lezyonlar nedeniyle tedavi görmüştür. Abdurrahman Kayek, kendisiyle birlikte yakalanan diğer şahıslara işkence yapıldığını ifade etmiştir. Muhtar Ahmet Tamyer ve yakalanan şahısların yakınları Görümlü ve Silopi Jandarma Karakollarından halen gözaltında tutulan yakınlarının akıbetinin ne olacağını sormuşlar; Jandarmalar ise, söz konusu şahısların artık gözaltında tutulmadıklarını ifade etmişlerdir. Abdurrahman Kayek daha sonra Kuzey Irak'a giderek oraya yerleşmiştir.

12. Lokman Şimşek, beyanlarına göre, yakınlarının yakalanmasından sonra Görümlü, Silopi ve Şırnak jandarmasından bu şahısların akıbetleriyle ilgili olarak bilgi talebinde bulunmuş ancak herhangi bir netice alamamıştır.

13. Jandarma H.Y. tarafından 10 Temmuz 1993 tarihinde Koyunören Köyü muhtarı Osman'ın ifadesi alınmıştır. Osman, 13 Haziran 1993

tarihinde Görümlü köyü yakınlarında PKK üyeleriyle silahlı çatışma yaşandığını; çatışma sonrasında askerlerin köye kadar geldiğini ve evlerde arama yaptığını beyan etmiştir. Ne insanlara ne de köydeki mal-mülke zarar verilmediğini belirtmiştir.

14. Sivil Toplum Örgütü olan Uluslararası Af Örgütü, Avukat Tahir Elçi'nin girişimiyle 19 Temmuz 1993 tarihinde, 1993 yılı Haziran ayında Görümlü'de gözaltına alınan ve kaybolan kişilerle ilgili bir kampanya başlatmıştır. Söz konusu kampanya kapsamında, Cumhurbaşkanı, Dışişleri Bakanı, İçişleri Bakanı, Jandarma Genel Komutanlığına kayıp şahısların hayatlarının korunması ve gerekli tedbirlerin alınması amacıyla yazılar gönderilmiştir. Ayrıca, başvuranların yakınlarının isimleri, Türkiye İnsan Hakları Derneği'nin 1994 yılına ait yıllık raporundaki kayıp kişiler listesinde de yer almaktadır.

15. Sabah Gazetesinde 1, 2 ve 3 Ağustos 1993 tarihlerinde, olayların meydana geldiği dönemde Şırnak Jandarma Komutanı olan M.S. ile yapılan bir röportaj yayımlanmıştır. M.S., imamlık yapan ve boynunda haç şeklinde kolye taşıyan bir şahıs ile sünnetsiz kişilerin cesetlerini bulduklarını anlatmıştır. Tugay Komutanı M.S.'ye göre, bu şahıslar Ermeni kökenli bir örgüt tarafından öldürülmüştü.

16. Cumhuriyet Savcısı 22 Mayıs 1995 tarihinde, Hamdo Şimşek ve Hükmet Şimşek'in PKK terör örgütü tarafından kaçırıldığı ya da örgüte katıldığı iddiasıyla ilgili olarak Silopi Jandarma Komutanlığı'ndan soruşturma yürütülmesi ve her ay bilgilendirilme talebinde bulunmuştur.

17. Başvuranlar 2003 yılının Mart ayında, Şemdin Cülaz, Hamdo Şimşek, Hükmet Şimşek, İbrahim Akıl, Mehmet Salih Demirhan ve Halit Özdemir'in kaybolmasıyla ilgili olarak Uluslararası Af Örgütüne yeniden bilgi vermişlerdir.

B. Bazı başvurular tarafından ulusal makamlara ayrı olarak yapılan başvurular

18. Başvuranlar, yakınlarının yakalanmasından sonra, Görümlü, Silopi ve Şırnak jandarmasından yakınlarının akıbetleri hakkında bilgi talebinde bulunmuşlardır. Birkaç ay sonra, Tugay Komutanı M.S., Silopi ilçesinde ve Şırnak çevresinde görev yapan muhtarların katıldığı toplantı sırasında, vatandaşların bölgede terörle mücadele eden Devlet yetkilileriyle işbirliği içinde olmalarını talep etmiştir. Muhtar A.T., Tugay Komutanından yakalanan kişilerin akıbetleri hakkında sorular sormuş ; M.S. bu kişilerin terörist olduğunu ifade etmiştir.

1. Hamdo Şimşek ve Hükmet Şimşek'in yakınları

19. Hamdo Şimşek'in eşi, Hükmet Şimşek'in annesi olan ve 10 Haziran 1994 tarihinde hayatını kaybeden Güle Heylan Şimşek, eşinin ve oğlunun askerler tarafından yakalanmaları ve o günden beri kayıp olmalarıyla ilgili olarak çeşitli Devlet makamlarına öncelikle sözlü olarak başvuruda bulunmuş; ancak herhangi bir netice alamamıştır.

20. Güle Heylan Şimşek 30 Aralık 1993 tarihinde Silopi Cumhuriyet Savcılığına şikâyetinde bulunmuştur. Şikâyetinde, eşinin ve oğlunun yedi ay önce Görümlü taburunda görev yapan askerler tarafından yakalandığını ve o günden bu yana kendilerinden herhangi bir haber alamadığını belirtmiştir.

21. Cumhuriyet Savcısının talimatı üzerine, Güle Heylan Şimşek'in 31 Aralık 1993 tarihinde ifadesi alınmıştır. Şimşek, olayların meydana geldiği dönemde, askerler tarafından köyde arama yapıldığını; eşinin ve oğlunun yakalandığını ve o tarihten sonra eşinden ve oğlundan haber alamadığını ekleyerek ifadesini tekrarlamıştır.

22. Silopi Jandarma Karakolu tarafından 2 Şubat 1994 tarihinde Hamdo Şimşek ve Hükmet Şimşek'in isimlerinin gözaltı kayıtlarında geçmediğini

ve komşu askeri birliklerden söz konusu şahısların gözaltına alınmadığını bildiren bilgi talebinde bulunulduğunu belirten bir tutanak düzenlenmiştir.

23. 25 Mayıs 1994 tarihinde düzenlenen tutanakta;

– Görümlü ya da diğer komşu askeri birliklerde yapılan araştırmalarda, Hamdo Şimşek ve Hükmet Şimşek ile ilgili herhangi bir gözaltı kaydı bulunmadığı;

– Hamdo Şimşek'in diğer oğlu Lokman Şimşek'in beş yıldır Cudi dağında PKK Bölük Komutan yardımcısı olup “Cihat” kod ismiyle anıldığı;

– Hamdo Şimşek ve Hükmet Şimşek'in de PKK saflarına katıldıkları belirtilmiştir.

24. Görümlü Jandarma Karakolu tarafından 23 Aralık 1994 tarihinde Hamdo Şimşek ile Hükmet Şimşek'in köyde olmadıklarını ve öldüklerini belirten bir tutanak düzenlenmiştir.

25. Silopi Cumhuriyet Savcısı 16 Mart 1995 tarihinde, Silopi Jandarma Komutanlığı'ndan Hamdo Şimşek ile Hükmet Şimşek'in kaybolması ya da kaçırılması konusunda gerekli araştırmaların yapılmasını ve bilgilendirilmesini talep etmiştir.

26. Silopi Jandarma Komutanlığı 3 Nisan 1995 tarihinde Cumhuriyet savcısına söz konusu şahısların iki yıl önce köyü terk ettiğini ve haklarında başkaca bilgi bulunmadığını bildirmiştir.

27. Silopi Cumhuriyet Savcısı 30 Aralık 1993 tarihli şikâyetin ardından, 28 Eylül 1995 tarihinde kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar vermiştir (1995/373-349). Karar gerekçesinde,

– Hamdo Şimşek ve Hükmet Şimşek'in gözaltına alınmadığı; Hamdo Şimşek'in diğer oğlu Lokman Şimşek ise PKK saflarına katıldığı;

– Müşteki Güle Heylan Şimşek'in 10 Haziran 1994 tarihinde hayatını kaybettiği;

– Jandarma tarafından verilen bilgilere göre, Hamdo Şimşek ve Hükmet Şimşek'in PKK saflarına katıldığı;

- Soruşturma dosyasının 12 Nisan 1995 tarihinde Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı'na gönderildiği;
- 1 Mayıs 1995 tarihinde kayıp şahısların PKK saflarına katıldığını belirten unsurların bulunmadığı bulgusuyla, soruşturma dosyasının Silopi Savcılığına gönderildiği;
- Hristiyanlık dinine mensup Hamdo Şimşek ve Hükmet Şimşek'in Görümlü köyünde artık ailesinden herhangi birinin bulunmadığını; hepsinin terör nedeniyle Türkiye'den ayrıldığı;
- Hamdo Şimşek ve Hükmet Şimşek'in, güvenlik güçleri tarafından gözaltına alındığı ya da başka şahıslar tarafından kaçırıldığı yönünde herhangi bir delil bulunmaması nedeniyle yurt dışına gitmiş olabilecekleri belirtilmiştir.

Dosyada yer alan unsurlara göre, kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar Güle Heylan Şimşek'e tebliğ edilmemiştir ve söz konusu karara itiraz edilmemiştir.

28. Hamdo Şimşek'in oğlu, Hükmet Şimşek'in kardeşi olan Lokman Şimşek, 14 Nisan 2010 tarihinde, daha önce annesi tarafından yapılan suç duyurusuna (1995/349) atıfta bulunarak, iki şikâyetin birlikte incelenmesi talebiyle Silopi Cumhuriyet Savcısına yeni bir şikâyette bulunmuştur. Dilekçesinde, annesi tarafından yapılan şikâyetin, 28 Eylül 1995 tarihinde verilen kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararlar sonuca bağlandığını belirtmiştir.

2. Mehmet Salih Demirhan'ın yakınları

29. Mehmet Salih Demirhan'ın eşi Zeynep Demirhan, Silopi Asliye Hukuk Mahkemesi'ne eşi hakkında gaiplik kararı verilmesi için dava açmıştır. Dilekçesinde, eşinin askerler tarafından yakalandığını ve yakalandığı tarihten bu yana kendisinden haber almadığını ve 1993 yılında, yaşanan kaybolma olayıyla ilgili olarak günlük bir gazeteye ilan verdiğini belirtmiştir.

30. Silopi Cumhuriyet Savcısı 13 Ocak 2003 tarihinde, yakınlarının kaybolduğu iddiasının ardından Şimşek ve Demirhan aileleri tarafından olası bir şikâyette bulunulmadığını gösteren bir tutanak düzenlemiştir.

31. Silopi Cumhuriyet Savcısı 21 Mart 2003 tarihinde, Mehmet Salih Demirhan'ın babası Ali Demirhan'ın tercüman aracılığıyla ifadesini almıştır. Ali Dermihan aşağıdaki beyanda bulunmuştur:

– Askerler sabah erken saatte oğlunun evine gelerek onu yakalamışlardır. Cumhuriyet Savcısına birçok defa sözlü olarak başvuruda bulunmuş ancak herhangi bir bilgi alamamıştır. Oğlunun nerede olduğu hatta Irak'ta, Ertuş Kampı'nda olup olmadığını bilmemektedir.

32. Silopi Savcılığı 16 Haziran 2003 tarihinde, Görümlü köyünde yaşayan Ali Demirhan'ın ifadesini almıştır. Demirhan'ın ifadesi şu şekildedir:

– 1993 yılının Haziran ayında, teröristlerle, Görümlü taburu arasında silahlı çatışma yaşanmıştır; çatışma sonunda, askerler, evinde arama yapmış ve başka şahıslarla birlikte oğlu Mehmet Salih Demirhan'ı yakalamışlardır. Daha ertesi gün, Görümlü Jandarma Karakolu'nda görev yapan H. adlı bir jandarmadan bilgi vermesini istemiş; aynı zamanda oğlunun yakalanmasıyla ilgili yazılı olarak talepte de bulunmuş ancak bu talebine yanıt alamamıştır. Oğlundan, gözaltına alındığı günden beri haber alamamıştır.

33. Mehmet Salih Demirhan'ın oğlu Nurettin Demirhan 17 Kasım 2009 tarihinde, babasının kaybolmasıyla ilgili olarak Y.Ö.'nün ve -adresini bildirdiği- N.O.'nun ifadelerinin alınmasını talep etmiştir.

3. Halit Özdemir'in yakınları

34. Görümlü Jandarma Karakolu'nda 15 Ocak 2003 tarihinde Halit Özdemir'in kardeşi Hamza Özdemir'in ifadesini alınmıştır. Özdemir şunları ifade etmiştir:

– 1989 ve 1999 yılları arasında İstanbul'da çalışıyordu. Köyde bulunan yakınları, askerler ve teröristler arasında çıkan silahlı çatışma sonrasında askerlerin öldürüldüğünü ve diğerlerinin yaralandığını ve kardeşi Halit Özdemir'in diğer köylülerle birlikte gözaltına alındığını söylemişlerdir. O günden beri, kardeşinden haber alamamıştır. Silopi Cumhuriyet Savcılığına konuyla ilgili olarak şikâyette bulunmuştur. Kardeşinin ruhsatlı bir silahı vardı. Bu silaha, olayların meydana geldiği dönemde askerler tarafından el konmuştur.

35. Cumhuriyet Savcısının 30 Aralık 2002 tarihli talebi üzerine Jandarma Karakolu ve –tahminen- köy muhtarı İ.B. tarafından 15 Ocak 2003 tarihinde düzenlenen tutanakta,

– Şemdin CülaZ, Abdurrahman Kayık, Hükmet Şimşek, Halit Özdemir, Mehmet Salih Demirhan ve İbrahim Akıl'ın terör örgütü PKK-KADEK'e yardım ve yataklık yaptıklarına;

– Bölgeyi terk ederek, Irak'ta bulunan Ertuş Kampı'na gittiklerine değinilmiştir.

36. Cumhuriyet Savcısı tarafından 10 Mart 2003 tarihinde, olayların meydana geldiği dönemde Görümlü köyü muhtarı olan İ.B.'nin ifadesi alınmıştır. İ.B., 15 Ocak 2003 tarihinde düzenlenen tutanakta yer alan bilgilere itiraz etmiştir. İ.B. şunları ifade etmiştir:

– İhtilaf konusu olayların ardından, olayların meydana geldiği dönemde bölgede görevli askerler, kendisine, yakalanan şahısların PKK saflarına katıldığını söylemişlerdir. Bu şahısların nerede bulunduğunu bilmemektedir.

37. Cumhuriyet Savcısı 21 Mart 2003 tarihinde Halit Özdemir'in kardeşi Abdulkerim Özdemir'in ifadesini almıştır. Özdemir'in ifadesi şu şekildedir:

– Kardeşinin nerde olduğunu bilmemekle birlikte; ihtilaf konusu olayların meydana geldiği tarihte yakalandığından beri ondan haber de alamamaktadır.

38. Silopi Savcılığı tarafından 21 Mart 2003 tarihinde Abdulkerim Özdemir'in ifadesi alınmıştır. Özdemir şunları ifade etmiştir:

– Olayların meydana geldiği dönemde, teröristler Görümlü'de askeri üsse saldırmışlardır. Ertesi gün, askerler köye gelmişler ve kardeşini gözaltına almışlardır. Kardeşinin başına ne geldiğini bilmemekle birlikte o günden beri kendisinden haber de almamıştır. Kardeşinin PKK saflarına katıldığı ve Irak'ta, Ertuş kampında bulunduğu yönündeki iddiayla ilgili olarak herhangi bir şey bilmediğini belirtmektedir.

39. Silopi Savcılığı tarafından 16 Haziran 2003 tarihinde Abdulkerim Özdemir ve Halit Özdemir'in Görümlü'de yaşayan kız kardeşi Mihyedin Özdemir'in ifadesi alınmıştır. Her ikisi de şunları ifade etmişlerdir:

– 1993 yılının Haziran ayında, teröristlerle Görümlü taburu arasında silahlı çatışma yaşanmıştır; çatışma sonunda, askerler evinde arama yapmış ve kardeşi Halit Özdemir ile Mehmet Salih, Hükmet, Hamdin ve İbrahim'i alarak Görümlü taburuna götürmüşlerdir. Görümlü taburundan bilgi talebinde bulunmuş; ancak netice

alamamışlardır. Halit Özdemir'in yakalandığı günden beri, kendisinden haber alamamıştır.

40. Halit Özdemir'in eşi Fatma Özdemir 15 Ocak 2004 tarihinde şunları ifade etmiştir:

– Olay günü, tüm köylülerin köy meydanında toplatılmış; ikisi Derecik'te yaşayan altı kişi, askerler tarafından yakalanmış; ardından yaklaşık üç saat sonra askerler, eşinin ruhsatlı silahına el koymak için yeniden gelmişlerdir. O günden beri, eşinden haber alamamıştır.

4. Şemdin Cülaz'ın yakınları

41. Derecik köyünde yaşayan Mevlüde Cülaz 15 Ağustos 2002 tarihinde eşi Şemdin Cülaz'ın, Abdurrahman Kayek ile birlikte 14 Haziran 1993 tarihinde Görümlü'de görev yapan askerler tarafından gözaltına alındığı hususunda Silopi Cumhuriyet Savcısına şikâyette bulunmuştur. Şikâyetinde, şunları belirtmiştir:

– Askerler mezraya gelerek köylüleri toplamışlar; eşini ve Abdurrahman Kayek'i yakalamış ve beraberlerinde götürmüşlerdir. Evini yakmışlar; aynı zamanda Selçik mezrasının üzerinde duman da vardı. Abdurrahman Kayek serbest bırakılmıştır. Kendisine, eşile birlikte Görümlü Jandarma Karakolu'uda gözaltına alındığını söylemiştir. Yakalandığı tarihten bu yana eşinden haber alamamıştır. Kayınbiraderi Mustafa Cülaz, Silopi ve Şırnak Jandarma Komutanlığı nezdinde girişimlerde bulunmuş ancak herhangi bir netice alamamıştır.

42. Silopi Cumhuriyet Savcısı 16 Ağustos 2002 tarihinde, tercüman yardımıyla Mevlüde Cülaz'ın ifadesini almıştır. Cülaz şunları ifade etmiştir:

– 14 Haziran 1993 gecesi, Görümlü köyü ile yaşadığı Derecik mezrası arasında silah sesleri duyulmuştur. Ertesi gün sabah erken saatlerde, askerler mezraya gelerek tüm köylüleri köy meydanında toplamışlardır. Daha sonra eşini ve Abdurrahman Kayek'i götürmüşlerdir. Abdurrahman Kayek evine dönmüş ancak eşi dönmemiştir. Bu arada vefat eden kayınbiraderi, oğlunun kaybolmasıyla ilgili olarak yetkili makamlara başvurmuştur. Mevlüde Cülaz gelişmeleri takip etmiş ancak herhangi bir sonuç alamamıştır. Cülaz, eşini gözaltına alan ve daha sonra öldürenler hakkında şikâyetçi olmuştur.

43. Silopi Jandarma Karakolu tarafından 28 Ağustos 2002 tarihinde Cumhuriyet Savcısına,

– Mevlüde Cülaz'ın anlattığı gibi bir olay yaşandığı yönünde herhangi bir emare bulunmadığını;

– Gözaltı kayıtlarına göre, Şemdin Cülaz'ın gözaltına alınmadığını belirtilmiştir.

44. Silopi Savcılığı tarafından 7 Kasım 2002 tarihinde, 1993 yılında Görümlü köyü muhtarı A.T.'nin ifadesi alınmıştır. A.T. şunları ifade etmiştir:

– Terör örgütü üyeleri 13 Haziran 1993 tarihinde Derecik ve Görümlü arasında bulunan askeri kontrol noktasına saldırmışlardır; çıkan çatışma birkaç saat sürmüştür. Ertesi gün, askerler Derecik ve çevre mezralarda yaşayan köylüleri toplamıştır. Askerler, İbrahim Akıl, Mehmet Salih Demirhan, Hamdo Şimşek, Hükmet Şimşek, Halit Özdemir ve Görümlü köyünde yaşayanları yakalamışlardır. Bu kişilerin PKK'ya yardım ve yataklık yaptıklarını iddia etmişlerdir. Beraberlerinde Şemdin Cülaz ve Abdurrahman Kayek ve isimlerini unuttuğu diğer kişileri de götürmüşlerdir. Adı geçen yedi şahsın yakalandıkları günden bu yana kendilerinden haber alınamamıştır. Vücudunda yara izleri bulunan Abdurrahman Kayek, kendisine, kötü muameleye maruz kaldığını söylemiştir. Abdurrahman Kayek Irak'a gitmiş; ancak serbest bırakılan diğer şahısların nereye gittiğini bilmemektedir. Taburdan, bu şahıslarla ilgili bilgi talebinde bulunmuş; fakat onların Silopi'ye nakledildikleri yanıtı verilmiştir. Silopi'de ise, onların Şırnak'a nakledikleri söylenmiştir. Şırnak'ta ise, onların serbest bırakıldığını ve muhtemelen PKK saflarına katıldıkları söylenmiştir. Bu şahısların ne şekilde gözaltına alındığı ya da serbest bırakıldığına dair ayrıntılı bilgi elde etmemiştir.

45. Görümlü Jandarma Karakolu tarafından 25 Kasım 2002 tarihinde Cumhuriyet Savcısına,

– Mevlüde Cülaz'ın anlattığı gibi bir olayın yaşandığına dair herhangi bir emare bulunmadığını;

– Şemdin Cülaz'ın herhangi bir kayıta adının geçmediği bildirilmiştir.

46. Silopi Savcılığı tarafından 9 Ocak 2003 tarihinde tercüman aracılığıyla Mevlüde Cülaz'ın ifadesi alınmıştır. Cülaz'ın ifadesi şu şekildedir:

– Eşi ve Abdurrahman Kayek birlikte gözaltına alınmıştır. Diğer kişilerin de gözaltına alındığının söylendiğini duymuştur.

47. Silopi Savcılığı 9 Ocak 2003 tarihinde, olayların meydana geldiği dönemde Görümlü muhtarı olan A.T.'nin yeniden ifadesini almıştır. A.T. ifadesinde şunları dile getirmiştir:

– A.T.’nin daha önce savcılık tarafından ifadesi alınmış ve ifadesini tekrarlamıştır. 23. Piyade Taburu Silopi’de bulunmaktaydı. Askerler, daha önceki ifadesinde adı geçen yedi kişiyi yakalamışlardır. Türkiye’de ailesinden kimsenin yaşamadığı Hamdo Şimşek ile ailesi Görümlü’de yaşayan Ali Demirhan, söz konusu şahsıların kaybolmasından birkaç gün sonra ilgili mercilere başvuruda bulunmuştur. Ailesi Derecik’te yaşayan Mevlüde Cülaz, jandarmanın bu tür olayları neden olmamış gibi açıkladığını bilmemektedir. Jandarmaya bu kişilerin ne şekilde yakalandığını sormuş; kendisine, onların serbest bırakıldığını ve PKK saflarına katıldıklarını söylemişlerdir.

48. Silopi Cumhuriyet Savcısı 13 Ocak 2003 tarihinde, Mevlüde Cülaz ve A.T.’nin, Hamdo Şimşek ve Mehmet Salih Demirhan’ın yakalanmalarından birkaç gün sonra Silopi Savcılığında şikâyette bulduklarını ileri sürdükleri dilekçelerinde yer alan ifadelerinin aksine, Cumhuriyet Savcısı tarafından bu anlamda herhangi bir girişimde bulunulmadığını belirten bir tutanak düzenlemiştir.

49. Silopi Cumhuriyet Savcısı 6 Şubat 2003 tarihinde kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar (2002/1539) vermiştir. Savcı karar gerekçesinde,

- Görümlü Tabur Komutanlığının 1997 yılında kurulduğunu;
- Mevlüde Cülaz tarafından anlatılan olayla ilgili olarak herhangi bir belge bulunmadığını;
- Şemdin Cülaz’ın gözaltında bulunduğu sırada kaybolduğunu ifade etmeye imkân verecek yeterli delil, emare ya da ipucu bulunmadığını belirtmiştir.

50. Mevlüde Cülaz 6 Mart 2003 tarihinde, 6 Şubat 2003 tarihli kovuşturmayaya yer olmadığına dair karara (2002/1539) itiraz etmiştir.

51. Silopi Savcılığı tarafından 10 Mart 2003 tarihinde Görümlü köyü muhtarı İ.B.’nin ifadesi alınmıştır. İ.B. ifadesinde şunları belirtmiştir:

– Olayların meydana geldiği dönemde, PKK, Görümlü’de bulunan tabura saldırmış ve yedi asker hayatını kaybetmiştir. Çatışmanın ertesi günü askerler, Görümlü köyünde ve civar köylerde yaşayanları toplamış, daha sonra, talimat evrakında isimleri geçen on iki kadar kişiyi yakalamışlardır. Bu on iki kişi arasından, Şemdin Cülaz, Hükmət Şimşek, Mehmet Salih Demirhan, Halit Özdemir ve Abdurrahman Kayek köye geri dönmemiştir. Askeri makamlara gözaltına alınan söz konusu kişilerin başına ne geldiğini sorduğunda, onların PKK saflarına katıldığı yanıtını almıştır. Askerler tarafından düzenlenen tutanakta belirtilenlerin aksine, kendisi hiçbir zaman

bu kişilerin PKK'ya yardım ve yataklık yaptığını ve Ertuş Kampı'na gittiklerini ifade etmemiştir.

52. Siirt Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı 28 Nisan 2003 tarihinde, Mevlüde Cülaz'ın itiraz ettiği 6 Şubat 2003 tarihli kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararı bozmuştur. Başkan, kararında, olayların meydana geldiği tarihte köyde yaşayan kişiler ile Görümlü Jandarma Karakolu'nda görev yapan askeri personelin kimliklerinin belirlenmesi ve akabinde söz konusu kişilerin ifadelerinin alınması gerektiğini belirtmiştir.

53. Silopi Cumhuriyet Savcısı 9 Mayıs 2003 tarihli tutanakta,

- Görümlü Karakolu'nun 1993 yılına ait gözaltı kayıtlarının teröristlerce yapılan saldırılar ardından yakıldığını ya da tahrip edildiğini;
- 2000 yılından önceki yıllara ait kayıtların bulunmadığını,
- yukarıda anılan saldırının ardından, karakolun, Jandarma binasına taşındığını belirtmiştir.

54. Silopi Savcılığı 12 Mayıs 2003 tarihinde, Şemdin Cülaz'ın Esenli Köyünde yaşayan kardeşi Abdulcelil Cülaz'ın ifadesini almıştır. Cülaz şunları ifade etmiştir:

- Olayların meydana geldiği tarihte kardeşiyle birlikte Derecik mezrasında yaşıyordu. Sabah erken saatlerde askerlerin Görümlü'ye gelerek evlerini aramışlar ve ardından kardeşiyle birlikte Abdurrahman Kayek'i gözaltına almışlardır. Abdurrahman Kayek, yakalandığı günün akşamı serbest bırakılmış ancak kardeşi serbest bırakılmamıştır. Babası yetkili makamlara başvuruda bulunmuştur. Kardeşinin PKK faaliyetlerine katıldığı ve Kuzey Irak'ta bulunan Ertuş Kampı'na katıldığı yönündeki iddialar asılsızdır.

55. Diyarbakır Cumhuriyet Savcısı 22 Mayıs 2003 tarihinde yetkisizlik kararı vererek, dosyayı Silopi Savcılığı'na iletmiştir. Savcı gerekçesinde,

- Mevlüde Cülaz'ın 2003 yılının Şubat ayında Siirt Ağır Ceza Mahkemesi'nde, Cumhuriyet Savcısının 6 Şubat 2002 tarihli kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararına itiraz ettiğini; Siirt Ağır Ceza Mahkemesi Başkanının itiraz edilen kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararı bozduğunu;

– Şikâyetinde, sözde sanıkların, Görümlü’de görev yapan askeri personel tarafından 14 Haziran 1993 tarihinde gözaltına alındığının iddia edildiğini; o günden bu yana kendilerinden haber alınmadığını;

– Ağır Ceza Mahkemesi Başkanının, Mevlüde Cülaz’ın iddialarının incelenmesini, olayların meydana geldiği dönemde Görümlü’de görev yapan jandarmaların tespit edilerek ifadelerinin alınmasını ve Görümlü Karakolu kayıtlarının birer nüshasını talep ettiğini hatırlatmıştır.

Savcı ayrıca:

– Silopi Cumhuriyet Savcısının 12 Mayıs 2003 tarihli talebinden, 2003/788 sayılı ceza soruşturmasının derdest olduğu sonucuna varıldığını;

– Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı tarafından aynı olaylar nedeniyle iki ceza soruşturması daha açıldığını kaydetmiştir.

56. Silopi Cumhuriyet Savcısı, kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın bozulmasının ardından 25 Mayıs 2003 tarihinde Ankara Jandarma Genel Komutanlığı’na aşağıdaki soruları ve talepleri yöneltmiştir:

“– 14 Haziran 1993 tarihinde Görümlü’de jandarma komutanlığı var mıydı? Eğer varsa, H.Y. isimli jandarma burada görevli miydi?

– Belirtilen tarihte, güvenlik güçleri ile PKK arasında Selçik ve Derecik (Görümlü) mezrası çevrelerinde silahlı çatışma yaşanmış mıdır?

– Belirtilen tarihte ya da bu tarihten önce, Görümlü Jandarma Komutanlığı dışında, Görümlü köyünde başka askeri birlik var mıydı? Eğer varsa, bu askeri birlikler ile görevde olan askeri personelle ilgili olarak bilgi veriniz;

– Görümlü Jandarma Karakolu’na ait gözaltı kayıtlarının bir kopyasını iletiniz;

– Olayların meydana geldiği tarihte, güvenlik güçleri tarafından Derecik mezrasında bulunan evlerde arama yapılmış mıdır? Bu mezrada yaşayan Şemdin Cülaz ya da Abdurrahman Kayek isimli şahıslar ya da İbrahim Akçil, Mehmet Salih Demirhan, Hamdo Şimşek, Hükmet Şimşek ve Halit Özdemir gözaltına alınmış mıdır?”

57. Silopi Cumhuriyet Savcısı 27 Mayıs 2003 tarihinde tercüman aracılığıyla Mevlüde Cülaz’ın ifadesini almıştır. Cülaz, eşinin kaybolmasıyla ilgili daha önceki beyanlarını tekrar etmiştir.

58. Silopi Cumhuriyet Savcısı 29 Mayıs 2003 tarihinde, 14 Haziran 1993 tarihinde Derecik'te ikamet eden Abdullah Kayek, H.C., Y.Ta. M.Ta. ve Ö.C. 'nin ifadesini almıştır. İfadeleri şu şekildedir:

– Görümlü Garnizonunda görevli askerler olay günü köye gitmişlerdir. Abdurrahman Kayek ve Şemdin Cülaz'ı çağırmışlar ve bu iki kişiyi beraberlerinde götürmüşlerdir. Abdurrahman Kayek ertesi gün Görümlü köyü muhtarı ile birlikte köye dönmüş, ancak Şemdin Cülaz dönmemiştir. Abdurrahman Kayek, askerlerin Şemdin Cülaz'ı serbest bırakmadıklarını ifade etmiştir. Bir hafta sonra, Abdurrahman Kayek Irak'a gitmiştir. Şemdin Cülaz'dan ise haber alınamamıştır.

59. Silopi Cumhuriyet Savcısı 29 Mayıs 2003 tarihinde Abdurrahman Kayek'in kardeşi İ.K. 'nin ifadesini almıştır. İ.K. 'nin ifadesi şu şekildedir:

– Kardeşi ve Şemdin Cülaz olay günü Görümlü Komando Garnizonu askerleri tarafından yakalanmıştır. Kardeşi serbest bırakılmış; ancak Şemdin Cülaz serbest bırakılmamıştır. Kardeşi, diğer kişilerin de yakalandığını ifade etmiştir. Kardeşi dövülmüş ancak gözaltına alınmasıyla ilgili olarak hiçbir şey söylememiştir. Olaydan bir hafta sonra Irak'a yerleşmiştir.

60. Silopi Cumhuriyet Savcılığının 25 Mayıs 2003 tarihli talebine cevaben, Ankara Jandarma Genel Komutanlığı belirtilmeyen bir tarihte aşağıdaki bilgileri vermiştir:

– 14 Haziran 1993 tarihinde Görümlü'de Jandarma Komutanlığı bulunmaktaydı ve jandarmalar H.Y. ve N.B. görevdeydi;

– 13 Haziran 1993 tarihinde saat 23.45 sıralarında, Görümlü, Selçik ve Derecik civarında, Görümlü yakınlarındaki tabur ile PKK üyeleri arasında silahlı çatışma çıkmış; çıkan çatışmada, altı asker hayatını kaybetmiş; on üç asker ise yaralanmıştır;

– Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı tarafından, yaşanan çatışmanın sorumluları hakkında ceza soruşturması (Dosya No. 1993/3241) başlatılmıştır;

– Olayların meydana geldiği tarihte, Görümlü'de iki tabur bulunmaktaydı (2/1inci Komd.Tuğ ve 1/61inci mknz.Tuğ) ;

– Görümlü Jandarma Komutanlığı'na ait herhangi bir kayıt bulunamamıştır;

– İlçe Jandarma Komutanlığı tarafından sunulan bilgi ve belgelerden, Derecik'te bulunan evlerde arama yapıp yapılmadığı ya da Cumhuriyet savcısı tarafından belirtilen isimlerin gözaltına alınıp alınmadığı sonucuna varılmamaktadır.

61. Silopi Savcılığı tarafından 2 Haziran 2003 tarihinde Şemdin Cülaz'ın oğlu Kazım Cülaz'ın ifadesi alınmıştır. Cülaz'ın ifadesi şu şekildedir:

– Olayların meydana geldiği tarihte, Derecik'te yaşıyordu. Görümlü'de silahlı çatışma çıkmış; ertesi gün, askerler onunla beraber köylülere köy meydanında toplamış; evlerde arama yapılmış; köylülere ait kimlik kartları kontrol edilmiş; babası ve Abdurrahman Kayek askerlerce götürülmüş; 1996 yılında hayatını kaybeden büyük

babası Görümlü ve Şırnak Jandarmalarına başvuruda bulunmuş ancak netice alınamamıştır. Yakalandığı günün akşamı yalnızca Abdurrahman Kayek serbest bırakılmış; misilleme korkusuyla yetkili makamlara herhangi bir başvuruda bulunmamıştır. Abdurrahman Kayek, İ.K., Ö.K., M.Ta., Y.Ta., A.K., K.K., H.C., Mahmut Cülaz, Selahattin Cülaz, Reşit Cülaz, Celadin Cülaz, Şemdin Cülaz, O.K., A.K., M.A., S.Ç., Ö.C., S.B. ve A.K. olayların meydana geldiği sırada köydeydiler.

62. Silopi Savcılığı 16 Haziran 2003 tarihinde, 14 Haziran 1993 tarihinde Derecik'te yaşayan S.B.'nin ifadesini almıştır. S.B.'nin ifadesi şu şekildedir:

– Olayların meydana geldiği tarihte, iş nedeniyle Silopi'de bulunmaktaydı; önceki gece Görümlü yakınlarında silahlı çatışma yaşandığını, askerlerin Abdurrahman Kayek, İ.K., H.K., Ö.K., M.Ta., A.Ta., Y.Ta., A.K., K.K., H.C., Mahmut Cülaz, Kasım Cülaz, Selahattin Cülaz, Reşit Cülaz, Celadin Cülaz, Şemdin Cülaz, O.K., M.A., S.Ç., Ö.C.'nin yaşadığı köye geldiğini ve Şemdin Cülaz ve Abdurrahman Kayek'i gözaltına aldıklarını köylülerden duymuştur. Abdurrahman Kayek yakalandığı günün akşamı serbest bırakılmış ve daha sonra ailesiyle birlikte köyü terk etmiştir.

63. Silopi Savcılığı tarafından 16 Haziran 2003 tarihinde, 14 Haziran 1993 tarihinde Derecik'te yaşayan Şemdin Cülaz'ın kardeşi Reşit Cülaz'ın ifadesi alınmıştır. Cülaz'ın ifadesi şu şekildedir:

– Görümlü yakınlarında gece saatlerinde silahlı çatışma çıkmıştır. Ertesi gün sabah askerler Abdurrahman Kayek, İ.K., H.K., Ö.K., M.Ta., A.Ta., Y.Ta., A.K., K.K., H.C., Mahmut Cülaz, Kasım Cülaz, Selahattin Cülaz, Reşit Cülaz, Celadin Cülaz, Şemdin Cülaz, O.K., M.A., S.Ç., Ö.C.'nin yaşadığı köye gelmiş ; Şemdin Cülaz ve Abdurrahman Kayek'i gözaltına almışlardır. Akşam yalnızca Abdurrahman Kayek serbest bırakılmış ve daha sonra ailesiyle birlikte köyü terk etmiştir.

64. Silopi Savcılığı tarafından 16 Haziran 2003 tarihinde, 14 Haziran 1993 tarihinde Derecik'te yaşayan Şemdin Cülaz'ın oğlu Mahmut Cülaz'ın ifadesi alınmıştır. Cülaz'ın ifadesi şu şekildedir:

– Görümlü yakınlarında, gece saatlerinde silahlı çatışma meydana gelmiştir. Sabahleyin, askerler köye gelerek köylüleri köy meydanında toplamış ve kimlik kontrolü yapmıştır. Askerler, babası Şemdin Cülaz ile Abdurrahman Kayek'i yakalamıştır. Yakalandıkları günün akşamı yalnızca Abdurrahman Kayek serbest bırakılmış ve o da ailesiyle birlikte köyü terk etmiştir.

65. Silopi Savcılığı 16 Haziran 2003 tarihinde, 14 Haziran 1993 tarihinde Derecik'te yaşayan Şemdin Cülaz'ın kardeşi Selahattin Cülaz'ın ifadesini almıştır. Cülaz, Şemdin Cülaz ve Abdurrahman Kayek'in yakalandığına tanık olduğunu belirtmiş ve Mahmut Cülaz'ın ifadesiyle aynı ifade vermiştir.

66. Silopi Savcılığı tarafından 16 Haziran 2003 tarihinde Abdurrahman Kayek'in kardeşi Osman Kayek'in ifadesi alınmıştır. Kayek'in ifadesi şu şekildedir:

– Kardeşi ve Şemdin Cülaz olay günü Görümlü İlçe Jandarma Komando Garnizonunda görevli askerler tarafından yakalanmışlardır. Kardeşi serbest bırakılmış ancak Şemdin Cülaz serbest bırakılmamıştır. Kardeşi, kendisiyle birlikte başka kişilerin de yakalandığını ifade etmiştir. Olaydan bir hafta sonra kardeşi, ailesiyle birlikte Irak'a yerleşmiştir.

67. Silopi Cumhuriyet Savcısı 25 Haziran 2003 tarihinde Silopi 23. Piyade Taburu Komutanlığı'ndan

– 14 Haziran 1993 tarihinde güvenlik güçleri ile PKK arasında silahlı çatışma yaşanıp yaşanmadığı;

– Herhangi bir askeri operasyon yapıp yapılmadığı ve Şemdin Cülaz, Abdurrahman Kayek, İ.A., Mehmet Salih Demirhan, Hamdo Şimşek, Hükmet Şimşek ve Halit Özdemir isimli şahısların gözaltına alınıp alınmadığı;

– Belirtilen tarihte, Görümlü Köyünde, Görümlü Jandarma Karakolu haricinde başka askeri birliklerin bulunup bulunmadığı konularıyla ilgili olarak bilgi talebinde bulunmuştur:

Silopi Cumhuriyet Savcısı, başka askeri birliklerin bulunması halinde, söz konusu askeri birlikler ile görevde olan askeri personelle ilgili olarak bilgi verilmesi talebinde bulunmuştur.

C. Başvuranların ulusal makamlara müştereken yaptıkları başvurular

68. Mevlüde Cülaz, Selahattin Cülaz, Mahmut Cülaz, Kazım Cülaz, Yusuf Demirhan, Zeynep Demirhan, Yasin Akıl ve Taybet Akıl 26 Haziran 2003 tarihinde, Silopi Cumhuriyet savcısına yakınlarının kaybolmasıyla ilgili olarak yeni bir dilekçe sunmuşlardır. Dilekçelerinde, 14 Haziran 1993 tarihinde yakınlarının yakalandığını ve Görümlü Jandarma Karakolu'na götürüldüklerini ve o günden bu yana kendilerinden haber alamadıklarını

hatırlatmışlardır. Şemdin Cülaz'ın yakınları aynı zamanda, Avukat Tahir Elçi'ye verilen yazılı beyanlar ile Tugay Komutanı M.S.'le yapılan ve 1, 2 ve 3 Ağustos 1993 tarihlerinde Sabah gazetesinde yayımlanan röportaj ışığında ceza soruşturmasının genişletilmesini talep etmişlerdir. Bu bağlamda, 3 Ağustos 1993 tarihinde yayımlanan makalede Tugay Komutanının, çatışma sırasında bir imamın ölü olarak bulunduğu, boynunda bir haç taşıdığı ve Katolik ya da Ermeni olduğunu ifade ettiğini belirtmişlerdir. Tugay Komutanı, çatışmanın yaşandığı köyün adını vermediğinden, başvurular, olayların meydana geldiği dönemde Şırnak Jandarma Komutanı olan ilgili şahsın ifadesinin alınmasını talep etmişlerdir. Başvurular, başka evrakların yanı sıra, Sabah gazetesinde yayımlanan makaleyi, Türkiye İnsan Hakları Derneği'nin raporunu ve Muhtar A.T. tarafından Avukat Tahir Elçi'ye verilen yazılı ifadeyi başvurularına eklemişlerdir.

69. Asker O.A.'nın 16 Temmuz 2003 tarihinde Kocaeli Savcılığı tarafından ifadesi alınmıştır. İfadesi şu şekildedir:

– O.A. 15 Eylül 1993 tarihinde Görümlü'ye gitmiştir. 14 Haziran 1993 tarihinde meydana gelen olayı duymuştur. Söz konusu dönemle ilgili gözaltı kayıtlarını görmemiştir.

70. Silopi Cumhuriyet Savcısı 9 Ağustos 2003 tarihinde soruşturma dosyasına, Türkiye İnsan Hakları Derneği'nin 1994 yılına ait raporunun Görümlü köyünde yaşayan Şemdin Cülaz'ın 14 Haziran 1993 tarihinde kaybolduğunu belirten 207. sayfanın bir nüshasını eklemiştir.

71. Bolu Savcılığı 13 Ağustos 2003 tarihinde asker H.Y.'nin ifadesini almıştır. İfadesi şu şekildedir:

– 14 Haziran 1993 tarihinde Görümlü köyünün beş yüz metre ilerisinde bulunan piyade müfrezesini yönetiyordu. Emrindeki dört er çadırda kalırken, kendisinin yatak odası ve büro olarak kullanılan prefabrikte yatağı vardı. Bu dönemde, Selçik ve Derecik'te askerler ile PKK üyeleri arasında çatışma yaşanmıştır. Görümlü Piyade Garnizonu'na saldırılmış ve saldırı sonucunda bazı askerler hayatını kaybetmiştir. İhtilaf konusu olayların meydana geldiği tarihte görevde olan askeri personelin isimlerini bilmiyordu. Jandarma Karakolu bulunmadığından gözaltı kayıtları da yoktu. Gözaltına alınan kişiler Silopi Jandarma Komutanlığı'na götürülmüştür. Kayıp

şahıslar hakkında bilgisi yoktur ve özellikle bu şahısların gözaltına alınıp alınmadıklarını bilmemektedir.

72. Silopi Jandarma Karakolu 27 Temmuz 2004 tarihli tutanakta, Jandarma Komutanlığı'nın 19 Mart 2001 tarihinden itibaren gözaltı kayıtlarını tutmaya başladığını, bu nedenle 14 Haziran 1993 tarihinde sözde gözaltına alınan şahıslarla ilgili herhangi bir işaret bulunmadığını belirtmiştir.

73. Asker N.O.'nun 12 Ocak 2005 tarihinde ifadesi alınmıştır. İfadesi şu şekildedir:

– Olay günü, Kayseri - Hava Kuvvetleri Taburu mensubu olarak Görümlü'ye görevlendirilmiştir. Burada İstanbul'dan gelen bir piyade taburu da bulunmaktaydı. Olayların meydana geldiği dönemde, ameliyat olduğu için orada değildi. Bu dönemde vekâleten komutanlık görevini yürüten Komutan O.T. kendisini yaşanan olaydan haberdar etmiştir.

74. Pendik Savcılığı (İstanbul) tarafından 16 Kasım 2005 tarihinde 1992 ila 1994 yılları arasında görevde olan jandarma N.B.'nin ifadesi alınmıştır. N.B., o dönemde Silopi'de görevli olduğunu ancak söz konusu olayı hatırlamadığını ifade etmiştir.

75. Pendik Cumhuriyet Savcısı (İstanbul) 22 Mart 2006 tarihinde N.B.'nin ifadesini almıştır. N.B.'nin ifadesi şu şekildedir:

– N.B. 1993 yılının Haziran ya da Temmuz ayında Görümlü'de görevliydi. Görümlü'ye geldiğinde, jandarma karakolu, askeri tabura bağlı prefabrik bir yapıda bulunuyordu. 1993 yılının Haziran ayında meydana gelen olayla ilgili olarak hiçbir şey bilmiyordu.

76. Silopi Savcılığının talimatı üzerine 22 Mart 2006 tarihinde, Pendik Savcılığı (İstanbul) N.B.'nin ifadesini almıştır. İfadesi şu şekildedir:

– Yaklaşık yirmi gün boyunca Görümlü Jandarma Karakolu'nda görevliydi. Açıkçası, bu dönemde Jandarma Karakolu binası yoktu, jandarma binası piyade garnizonu bünyesinde bulunuyordu. Gözaltı işlemleri için ne hücre ne de kayıt bulunmuyordu. Jandarma Karakol Komutanının adı H. idi. Sözde gözaltına alınan şahısları tanımiyordu ve bu şahısların başlarına ne geldiğini bilmiyordu.

77. Silopi Cumhuriyet Savcısı 5 Haziran 2006 tarihinde, Sabah Gazetesi'nden 1, 2 ve 3 Ağustos 1993 tarihlerinde M.S. ile yapılan röportajın bir nüshasını talep etmiştir.

78. Savcılık 27 Mart 2007 tarihinde Görümlü Köyü muhtarı A.T.'nin yeniden ifadesini almıştır. A.T. daha önceki beyanlarını yinelemiştir. İfadesi şu şekildedir:

– Askerler ile örgüt üyeleri arasında Görümlü köyü yakınlarında yaşanan çatışma sonrasında askerler onu çağırmıştır. Askerler, İbrahim Akıl, Mehmet Salih Demirhan, Hamdo Şimşek, Hükmet Şimşek ve Halit Özdemir'i yakalamış ve onları köyün yakınında bulunan tabura götürmüşlerdir. İbrahim Akıl da köy meydanında dövülmüştür. Daha sonra Şemdin Cülaz ve Abdurrahman Kayek'in de tabura götürüldüğünü öğrenmiştir. Abdurrahman Kayek yakalandığı günün akşamı serbest bırakılmıştır. Kayek, geceyi onun evinde geçirmiş ve ciddi şekilde işkence gördüğünü söylemiştir. Abdurrahman Kayek, kendisine yakalanan diğer altı kişiye de Görümlü köyünde bulunan taburda işkence yapıldığını söylemiştir. Abdurrahman Kayek, Görümlü Karakol Komutanı H.Y. tarafından serbest bırakılmıştır. Daha sonra Abdurrahman Kayek Kuzey Irak'a yerleşmiştir. Yakalanan diğer şahısların yakınları, yakınlarından haber alamadıklarında Tabur komutanı Oktay'a başvurmuşlardır. Tabur Komutanı, yakalanan şahısların Silopi Jandarma Karakolu'na götürüldüğünü söylemiştir. Ertesi gün, Mustafa Cülaz, Muhittin Özdemir ve kendisi Silopi Jandarma Karakolu'na gitmiş ancak kendilerine, bu şahısların Silopi'ye götürülmediği söylenmiştir. Daha sonra, Görümlü'ye döndüklerinde, Komutan O. bu şahısların Şırnak'a götürüldüğünü söylemiştir. Bunun üzerine Şırnak'a gitmişler; ancak herhangi bir netice alamamışlardır. Bu şahıslar yakalandıkları sırada, köyde yaşayanları toplamak için köydeki evlere giden Tansel isimli bir teğmen vardı.

79. Silopi Cumhuriyet Savcısı 2 Nisan 2007 tarihinde Ankara'da Silahlı Kuvvetler Komutanlığından 14 Haziran 1993 tarihinde meydana gelen olaylarla ilgili olarak ifadelerini almak için O.T. ile T. isimli subayın bilgilerini istemiştir.

80. Asker H.S.V.'in 21 Mayıs 2007 tarihinde ifadesi alınmıştır. H.S.V., olayların meydana geldiği tarihte yaşanan olayı hatırlamadığını ve konuyla ilgili şikayetin silahlı kuvvetlerin onuruna zarar verme amacı taşıdığını ifade etmiştir.

81. Eğirdir -O.T.'nin ikamet ettiği ilçe- Cumhuriyet Savcısı 31 Mayıs 2007 tarihinde, hangi bağlamda ve hangi olayla ilgili olarak ifadesinin alınması gerektiği belirtilmediği gerekçesiyle, ifade alma talebini Silopi Cumhuriyet Savcılığına geri göndermiştir.

82. O.T.'nin 2 Ağustos 2007 tarihinde Eğirdir Cumhuriyet Savcısı tarafından ifadesi alınmıştır. O.T.'nin ifadesi şu şekildedir:

– 1992 ve 1995 yılları arasında Türkiye'nin Güneydoğusunda görevliydi. Görümlü köyü yakınlarında yaklaşık dört ay kalmıştır. Mevlüde Cülaz ve Ahmet Tamyer'in

şikâyet dilekçesinde belirtilen şahısların yakalandıklarına ne de köylerin yakıldığına tanık olmamıştır. Görevde bulunduğu dönem boyunca hiçbir köy yakılmamıştır.

83. Silopi Cumhuriyet Savcısı 30 Ağustos 2007 tarihinde, kovuşturmaya yer olmadığına dair karar (2003/788, 2007/1087) vermiştir. Karar gerekçesi şu şekildedir:

– Siirt Ağır Ceza Mahkemesi tarafından tespit edilen eksiklikler incelenmiştir. Özellikle, bölgedeki askeri birlik komutanlarının ifadesi alınmıştır. Komutanlar iddia edilen olayın yaşanmadığını ve müştekilerin silahlı kuvvetlerin onuruna zarar verme niyetinde olduklarını ifade etmişlerdir.

– Soruşturma dosyasında, müştekilerin iddialarını doğrulayacak nitelikte somut ve ikna edici delil unsurları bulunmamaktadır. Bilhassa, sorguya çekilen köylülerin yirmi sekizinin [yukarıdaki 128. paragraf] Şemdin Cülaz, Mehmet Salih Demirhan, Halit Özdemir, Hamdo Şimşek, Hükmet Şimşek ve Abdurrahman Kayek'in yakalandığını doğrulamadığından ve yalnızca altı kişinin bunu doğruladığından ayrıca yakalama iddialarını doğrulayan gözaltı kayıtları bulunmadığından müştekilerin ve tanıkların beyanları çelişkilidir.

84. Mevlüde Cülaz, Selahattin Cülaz, Mahmut Cülaz, Kazım Cülaz, Yusuf Demirhan, Zeynep Demirhan, Yasin Akıl ve Taybet Akıl 4 Eylül 2007 tarihinde Siirt Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı huzurunda kovuşturmaya yer olmadığına dair karara itiraz etmişlerdir. Söz konusu şahıslar özellikle, olayların meydana geldiği dönemde Şırnak Garnizon Komutanı olan Tuğgeneral M.S.'den elde edilen delil unsurlarının göz önünde bulundurulmadığını ileri sürmüşlerdir.

85. Siirt Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı 27 Eylül 2007 tarihinde 30 Ağustos 2007 tarihli kovuşturmaya yer olmadığına dair kararı (2007/880 ve 2007/880) onamıştır. Bu karar 1 Ekim 2007 tarihinde başvuranlara tebliğ edilmiştir.

D. Yeni delil unsurlarının bulunması

86. Mevlüde Cülaz, Selahattin Cülaz, Mahmut Cülaz, Kazım Cülaz, Yusuf Demirhan, Zeynep Demirhan, Yasin Akıl ve Taybet Akıl, yeni delil unsurlarının bulunmasının akabinde, 24 Ağustos 2009 tarihinde Silopi Savcılığından ek soruşturma açılmasını talep etmişlerdir. Bu yeni unsurlar arasında özellikle, Ergenekon operasyonu ile ilgili olarak yürütülen

soruşturmanın üçüncü kanadı (Ergenekon 3. iddianame) ile konuyla ilgili yargılamanın İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görüldüğü sırada dinlenen “anonim tanık”ın ifadesi yer almaktadır: Söz konusu tanık, 1993-1994 yıllarında Görümlü'de yaşanan ve iki askerin hayatını kaybettiğini pusu sonrasında, Tabur Komutanı M.Z.Ö. altı köylüyü önce yakalattığını akabinde öldürttüğünü ve bu şahısların daha sonra Görümlü Tabur Komutanlığının bahçesine gömüldüğünü ifade etmiştir.

Başvuranlar, “İlkadım” takma adıyla anılan bu tanığın, M.Z.Ö'nün ve olayların meydana geldiği dönemde görevde olan askeri personelin ifadelerinin alınmasını ve söz konusu bahçede, buraya gömülmüş olası cesetlerin teşhis edilmesi amacıyla kazı yapılmasını talep etmişlerdir. Taleplerini desteklemek için, 21 Ağustos 2009 tarihli Vatan gazetesinin bir nüshasını da dilekçelerine eklemişlerdir.

87. Mevlüde Cülaz, Selahattin Cülaz, Mahmut Cülaz, Kazım Cülaz, Yusuf Demirhan, Zeynep Demirhan, Yasin Akıl ve Taybet Akıl 26 Ağustos 2009 tarihinde Silopi Cumhuriyet savcısına Abdurrahman Kayek'e ait el yazısı ile yazılmış ifadesinin bir nüshasını iletmişlerdir. Abdurrahman Kayek'in verdiği bilgiler şu şekildedir:

– Olayların meydana geldiği tarihten önce, PKK'ya yardım ve yataklık nedeniyle gözaltına alınmıştır. Başka şahıslarla beraber yakalanmış ve hepsi birlikte Görümlü taburuna götürülmüştür. Taburda, askerlerin yanında yakalanan diğer kişileri görmüştür. Ayrıca, yakalanan bu şahıslardan bazıları kendisiyle aynı zamanda serbest bırakılmıştır; Ö.K., Mühittin ve Abdülkerim Özdemir ile Mehmet Özdemir işkence görmüştür. Serbest bırakıldıktan sonra, köy muhtarı A.T.'ye gitmiştir.

88. Mevlüde Cülaz, Selahattin Cülaz, Mahmut Cülaz, Kazım Cülaz, Yusuf Demirhan, Zeynep Demirhan, Yasin Akıl ve Taybet Akıl, 12 ve 19 Ekim 2009 tarihlerinde Taraf gazetesinde yayımlanan ve Görümlü Jandarma Karakolu'nda 1993 yılında askerlik hizmetini yapan bir askerin gözaltında bulunan altı kişinin bacaklarına ateş ettiklerini ve bir araçla sürüklediklerini daha sonra da taburun bahçesine gömdükleri yönünde açıklamalarda bulunduğu makaleye dayanarak, M.Z.Ö., Komutan M.S., H.B.V., M.A.Y.,

İ.K., Asteğmenler M. ve D. ve Subay S. (bu şahıslardan her biri olayların meydana geldiği dönemde Görümlü’de göre yapmaktaydı) ile söz konusu makalenin yazarı gazetecinin ifadelerinin alınmasını talep etmişlerdir. İlgili şahıslar aynı zamanda, yakınlarının cesetlerinin aranması amacıyla bahçede kazı yapılmasını da talep etmişlerdir.

89. Kadıköy Polis Karakolu (İstanbul) 30 Mart 2010 tarihinde tanık Y.Ö.’yü dinlemiştir. Y.Ö. şunları beyan etmiştir:

– Y.Ö., Taraf gazetesinde görev yapan gazeteciye konuşan tanıktı. Taraf gazetesinde 12 ve 19 Ekim 2009 tarihlerinde Görümlü’de yaşayan altı köylünün ölümüyle ilgili olarak yayımlanan tanık ifadesini onaylamıştır. Olayların meydana geldiği dönemde, askerlik hizmetini yapmaktaydı. Şırnak Tugay Komutanı M.S., bu insanların çatışma sırasında öldürüklerine ve terörist olduklarına inandırmak için [bacaklarına ateş etme] emri vermişti. H.B.V. bu köylülere işkence yapılması için askerlere emir vermişti. İ.K., M. ve S. isimli subaylar, gözaltına alınan altı şahsın bacaklarına ateş etmişti. Bu şahısların gömülmesi sırasında, Erzurumlu, Yunus isimli bir asker mayına basarak yaralanmıştı. Trabzonlu, Ş. isimli bir diğer asker ile Samsunlu, S. isimli biri bu köylülere işkence yapmışlardı. Bu şahıslar, yukarıda anılan makalede yayımlanan krokide belirttiği gibi askerlerin kuyu kazdıkları bir alana gömülmüşlerdi. İlgili şahıslar öncelikle kuyulara atılmış; ertesi günün akşamı tabura 1 kilometre mesafede bulunan, kayalıkların yanına, radar bölgesinin karşısına Kesiktepe mezrasına gömülmüşlerdi. M.S.’nin, bu kişilerin çatışmada öldürüldüğünü ve terörist gibi gösterilmesi emrini verdiğini duymuştu. H.B.V. bu altı köylüye işkence yapılması için askerlere emir vermişti. Bu köylüler Land Rover marka bir aracın arkasına bağlanmış ve beton zemin üzerinde sürüklenmişlerdi. H.B.V.’nin emri üzerine M.A.Y köylülerin ayaklarına ateş edilmesini emretmişti. İ.K., M ve D isimli iki Asteğmen ve S. isimli bir subay bu emri yerine getirmişlerdi. Daha sonra askerlere köylüleri sıraya dizebileceklerini söylemişti. Askerler bunun üzerine onları aracın arkasına bağlamış ve bir

saat boyunca taburun içinde sürüklemişlerdi. Asker Y., köylüleri gömmek için gitmiş; geri döndüğünde mayına basmıştı; olayın ardından tedavi amacıyla helikopter ile Şırnak'a götürülmüştü. Kendisi ile aynı soyadını taşıyan Halit Özdemir ona su içmek isteyip istemediğini sormuştu.

90. Kadıköy Polis Karakolu (İstanbul) 30 Mart 2010 tarihinde gazeteci M.B.'yi dinlemiştir. M.B., tanıklardan birinin kimliğinin açıklanmamasını istediğini; diğer tanığın ise daha önce konuştuğunu ifade etmiştir. M.B., Basın Kanunu'na dayanarak diğer tanığın adını vermeyi reddetmiştir.

91. Silopi Cumhuriyet Savcısı belirtilmeyen bir tarihte Y.Ö.'yü yeniden dinlemiştir. Y.Ö. şu beyanda bulunmuştur:

– 30 Mart 2010 tarihli ifadesini doğrulamıştır. Tekirdağ Piyade Taburu'nda askerlik hizmetini yapmış; akabinde kendisi ve taburu 12 Nisan 1993 tarihinde Görümlü'ye taşınmıştır. 17 Kasım 1993 tarihinde, askerlik hizmeti bitinceye kadar orada kalmıştır. Bu tarihte, Kayseri Hava Tugayı da Görümlü'de konuşlanmıştır. Görümlü'de askeri bina ya da jandarma karakolu yoktu: subaylar prefabrik barakalarda, askerler ise çadırlarda yaşıyorlardı. Yemekhane de bir çadıra kurulmuştu. Askerlerin güvenliği için, hendekler kazılmış ve askerler burada nöbet tutuyorlardı. Kadroda özellikle Tekirdağ Piyade Tabur Komutanı H.B.V., üçüncü Bölük Komutanı İ.K. ile Komutan M.A.Y. bulunmaktaydı. General M.S., Şırnak tugayını komuta ediyordu. 14 Mayıs 1993 tarihinde, Kesiktepe'de (Görümlü) çatışma çıkmıştır; çıkan çatışmada askerler öldürülmüş ve onlarca asker ise yaralanmıştır. Kesiktepe'de, askerler tarafından mayınlar yerleştirilmiştir. Çatışmadan sonra, Komutan M.S. onları ziyarete gelmiş ve H.B.V.'ye kağıtta isimleri yazılı köylüleri yakalama emri vererek bir kağıt vermiştir. İ.K., yedi kişiyi yakalamak için yaklaşık bir kilometre mesafede bulunan Görümlü'ye gitmiştir. Daha sonra, Komutan M.S. askerlere bu kişileri öldürme emri vermiştir. Ankara'da yaşayan er R.B. de bu olaya tanık olmuştur. Yakalanan köylülerden biri kendisiyle aynı soyadını yani Özdemir soyadını taşıyordu. Köylülerden bir diğeri ise boynunda haç taşıyordu; H.B.V. bu haçı, imamın boynuna takmak için çıkarmıştı. H.B.V., kendisine, tabura saldıranlara neden yardım ettiklerini sordu. İmam, onlara yardım etmediğini söyledi. Ardından, H.B.V.'nin emri üzerine, M.A.Y. ve İ.K. bu şahısları dövdüler. Daha sonra, H.B.V., yakalanan şahıslardan birinin serbest bırakılmasını emretti. Akabinde, kalan altı kişi taburun atış alanına getirildi ve H.B.V.'nin emri üzerine, İ.K. ve M.A.Y. ile diğer askerler bu altı şahsın bacaklarına ateş ettiler. Bu kişiler aracın arkasında sürüklendiler; daha sonra asker onlara ateş etti. Daha sonra, askerler, bu şahısların cesetleri aldılar ve taburun arkasında bulunan garajın yanındaki çukurlara doğru götürdüler. Daha sonra ne olup bittiğini bilmemektedir.

92. Silopi Cumhuriyet Savcısı, yine belirtilmeyen bir tarihte, Muhtar A.T.'nin yeniden ifadesini almıştır. A.T., daha önceki beyanlarını ve 5 Mart 2003 tarihinde Avukat Tahir Elçi'ye verdiği beyanlarını doğrulamıştır.

93. Y.Ö. 12 Nisan 2010 tarihinde, Taraf gazetesinde tanık ifadesinin yayımlandığından beri bazı kişilerce ölümle tehdit edilmesi nedeniyle Solhan Cumhuriyet savcılığına dilekçeyle başvuruda bulunmuştur. Y.Ö. özellikle, dört kişinin yolunu keserek 30 Mart 2010 tarihli ifadesini geri almasını ve Taraf gazetesindeki tanık ifadesine dönmesini istediklerini belirtmiştir.

94. Silopi Cumhuriyet Başsavcısı'nın talebi üzerine 20 Mayıs 2010 tarihinde, Siirt Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı, Silopi Cumhuriyet Savcısı tarafından verilen 30 Ağustos 2007 tarihli kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararı (2010/296), yeni delil unsurları bulunmadığı gerekçesiyle bozmuştur.

95. N.O. 4 Ağustos 2010 tarihinde Gaziosmanpaşa Polis Karakolu tarafından dinlenmiştir. N.O. şu beyanda bulunmuştur:

– Olayların meydana geldiği dönemde, Görümlü'de askerlik hizmetini yapmaktaydı. Kesiktepe'de bir çatışma yaşandığını ve askerlerin öldürüldüğünü hatırlıyordu. Altı ya da yedi köylünün yakalandığını ve askerler ve subaylar tarafından işkence yapıldığını biliyordu. Bu şahısların akıbetleri hakkında hiçbir şey bilmiyordu.

96. Silopi Cumhuriyet savcısının 19 Ocak 2011 tarihli talimatı üzerine 15 Şubat 2011 tarihinde, olayların meydana geldiği dönemde rütbeli asker olan R.B. polis tarafından dinlenmiştir. R.B. şunları ifade etmiştir:

– Olayların meydana geldiği tarihte, Tekirdağ Piyade Garnizonunda Görümlü'de askerlik hizmetini yapmaktaydı; yalnızca Bölük Komutanı Ö.I.'nın adını hatırlıyordu. Görümlü'ye geldiklerinde, tabur, subayların kaldıkları iki binayla aynı sırada bulunuyordu. Kayseri tugayı da aynı yerde bulunuyordu. Teröristlerle bir çatışma yaşanmış; altı asker hayatını kaybetmişti. Ertesi gün, arkadaşları kendisine Görümlü'de altı ya da yedi kişinin taburuna götürüldüğünü ve kurşuna dizildiğini söylemişti. Bu şahısların cesetlerini taburun ortasında görmüş; akşam, cesetleri bilmediği bir yere götürmek üzere askeri olmayan ve kayıdı bulunmayan bir araç gelmiştir.

97. Başvuranların avukatı 4 Nisan 2011 tarihinde Silopi Cumhuriyet savcısına, daha önce de birçok defa ifadesinin alındığını hatırlatarak Abdurrahman Kayek'e ait el yazısı ile yazılmış ifadesinin bir nüshasını iletmiştir. Avukat, aynı zamanda, tekrar ifadesinin alınabilmesi için, Abdurrahman Kayek'in Irak'taki adresini de vermiştir.

98. N.O.E. 10 Ağustos 2011 tarihinde Narlıdere Polis Karakolu'nda (İzmir) dinlenmiştir. N.O.E. şu beyanda bulunmuştur:

– İhtilaf konusu olayla ilgili olarak daha önce dinlenmiştir. Olayların meydana geldiği dönemde, Görümlü'de görevli değildi ; O.T., onun yokluğunda vekaleten komutanlık yapıyordu. Olay günü neler yaşandığını bilmiyordu. Askerler M.S. ve H.B.V.'yi tanıyordu.

99. Silopi Jandarma Karakol Komutanı 17 Ekim 2011 tarihinde, Cumhuriyet savcısının talebi üzerine, savcıya, jandarma karakol binasının ve bahçesinin olayların meydana geldiği tarihteki şeklinin basit krokinin bir nüshasını göndermiştir.

100. Silopi Cumhuriyet savcısı, belirtilmeyen bir tarihte, Silopi Jandarma Karakol Komutanlığı'ndan, Görümlü köyü yakınlarında bulunan taburun yerleşim planını talep etmiştir.

101. Silopi Cumhuriyet Başsavcısı talebi üzerine 16 Ocak 2012 tarihinde, Asliye Ceza Mahkemesi, başvuranların yakınlarının cesetlerinin gömüldüğü yeri belirtecek şahısların kimliğini korumak amacıyla, devam eden soruşturma dosyasına ve dosya içindeki belgelerin nüshalarının iletilmesine kısıtlama kararı vermiştir. Bu karar, başvuranların avukatının dosyaya ulaşımının yasaklanmasına neden olmuştur.

102. Silopi Cumhuriyet savcısı tarafından 17 Ocak 2012 tarihinde, başka şahısların yanı sıra, başvuranların avukatları ile Abdülcelil Cülaz, Nurettin Demirhan, Kazım Cülaz, Hacı Akıl, İsmail Özdemir ile tanık Y.Ö.'nün huzurunda düzenlenen tutanakta Y.Ö.'nün ifadesi şu şekilde anlatılmıştır:

– Tanık, cesetlerin helikopter iniş pistinin sonunda başladığı yerden Görümlü istikametinde yaklaşık 25 metre mesafeye yayılan bir alana gömüldüğünü açıklamıştır. Tanığın beyanlarına göre, olayların meydana geldiği dönemde burada bir meşe ağacı bulunmaktaydı ve cesetler bu ağacın etrafında altı metrelik alana gömülmüştü. Mevcut ifadenin alınmasından bir ay önce, helikopter iniş pistinin üzerine konutlar inşa edilmiş ve ağaç kesilmiştir. Başka ağaç olmadığından ağacın olduğu yeri tam olarak gösteremeyeceğini düşünmüştür. N. isimli bir başka asker de olaya tanık olmuş ve Taraf gazetesi muhabirini de görmüştür.

103. 19 Ocak 2012 tarihinde, kazı çalışmalarının akabinde, başka şahısların yanı sıra başvuranların avukatı ile Abdülcelil Cülaz, Nurettin Demirhan, Kazım Cülaz, Hacı Akıl, İsmail Özdemir ve tanık Y.Ö.

refakatinde düzenlenen tutanakta, Silopi Cumhuriyet savcısı, tanık tarafından gösterilen yerlerde yapılan arama çalışmaları neticesinde (12 x 4 metrelik, 3 metre derinliğinde bir alanın kazılmıştır) yalnızca üç kemik parçası bulunduğunu belirtmiştir. Tanık tarafından belirtilen alan haricinde başkaca herhangi bir alanda kazı yapılmamıştır.

104. Asliye Ceza Mahkemesi, 20 Ocak 2012 tarihinde, başvuruların avukatı tarafından yapılan itiraz üzerine, 16 Ocak 2012 tarihli dosyaya erişimin kısıtlanması kararını iptal etmiştir.

105. Silopi Cumhuriyet savcısı 23 Ocak 2012 tarihinde, bulunan üç kemik parçasının insana ait olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla analiz yapılmak üzere İstanbul Adli Tıp Kurumu'na göndermiştir.

106. İstanbul Adli Tıp Kurumu tarafından düzenlenen 26 Mart 2012 tarihli tıbbi raporda, incelenen üç kemik parçasının hayvana ait olduğu belirtilmiştir.

107. Görümlü'de yaşayan ve Halit Özdemir'in kız kardeşi olan Mihyeddin Özdemir'in 5 Nisan 2012 tarihinde, Silopi Cumhuriyet Savcısı tarafından ifadesi alınmıştır. Özdemir, şunları ifade etmiştir:

– Olay günü, askerler köye gelmiş; Muhtar A.T. ve Mehmet Özdemir refakatinde köye gelerek evlerde arama yapmışlardır; Komutanın elinde bir liste vardı: kendi adı, kardeşleri Ramazan, Halit ve Abdülkerim'in isimleri okunmuştu. Komutan evlerini yakmış ve onları köy meydanına götürmüştü; İbrahim Akıl ve Mehmet Salih Demirhan'ın evleri de yakılmıştı. Kendisiyle birlikte dokuz kişi yakalanmıştı; diğerleri ise Mehmet Salih Demirhan, İbrahim Akıl, Hamdo Şimşek, Hükmet Şimşek, Ramazan Özdemir, Halit Özdemir, Abdülkerim Özdemir ile kuzeni Telli Özdemir. Mete Sayar tabura gelmiştir. Hepsin helikopter pistinin yanında bulunan ağacın yanına götürüldüler. Ramazan Özdemir ve Telli Özdemir sivil giyimli dört kişi tarafından dövüldü. İbrahim Akıl, Mehmet Salih Demirhan, Hamdo Şimşek, Hükmet Şimşek ve kardeşi Ramazan Özdemir'in başına ne geldiğini bilmiyordu. Birkaç dakika sonra, götürüldükleri istikametten silah sesleri duydu. Askerlerden biri kendisine, bu kişilerin tamamının öldürüldüğünü söyledi. Asker H, kendisini ve Ramazan, Telli ve Abdülkerim'i jandarma karakoluna götürmüştür. Orada, Koyunören sakinlerinden Abdurrahman Kayek ile Ö.K. de vardı. Hepsin aynı akşam serbest bırakılmıştır. Öldürülen şahıslar garajın yanına götürüldüler. 1994 yılında, köy bekçisi oldu. Köy bekçisi görevi kapsamında, jandarma taburuna girdi; garajın arkasında, meşe ağacının yanında telle çevrilmiş bir alan ve "mezarlık" ibaresi bulunmaktaydı. Tabur yarbayı İ.'nin bu mezarlığı bildiği düşündü. M.Z.Ö. Görümlü'deki tabur komutanlarından biriydi.

108. Görümlü sakinlerinden N.D.'nin 6 Nisan 2012 tarihinde Silopi Cumhuriyet Savcısı tarafından ifadesi alınmıştır. N.D., kaybolan şahısların gömüldüğü yeri bilmiyordu.

109. Halit Özdemir'in kardeşi Abdulkerim Özdemir'in 9 Nisan 2012 tarihinde Silopi Cumhuriyet savcısı tarafından ifadesi alınmıştır. Özdemir'in ifadesi şu şekildedir:

– Kardeşi M.Ö.'nün 5 Nisan 2012 tarihli ifadesini doğrulamıştır. 1994 yılında köy bekçisi olduktan sonra, tabur alanına sık gitmediğinden jandarma taburundaki mezarlığı görmemiştir. Kaybolan şahısların terör örgütü saflarına katılıp katılmadıklarını da bilmiyordu.

110. Halit Özdemir'in kuzeni Telli Özdemir'in 9 Nisan 2012 tarihinde Silopi Cumhuriyet savcısı tarafından ifadesi alınmıştır. Özdemir'in ifadesi şu şekildedir:

– Mihyedin Özdemir, Ramazan Özdemir, Abdulkerim Özdemir, Halit Özdemir, İbrahim Akıl (köy imamı), Hamdo Şimşek, Hükmet Şimşek ve Mehmet Salih Demirhan ile birlikte jandarmalar tarafından yakalanmıştır. Bir ağacın yanına götürüldüklerini hatırlıyordu. Askerler, bir gün önce yaşanan çatışmayla ilgili olarak onu sorguya çekmişlerdir. Mete Sayar, komutanların onlarla meşgul olacaklarını söylemiştir. İbrahim Akıl, Mehmet Salih Demirhan, Hamdo Şimşek ve Hükmet Şimşek serbest bırakılmamıştır. Abdurrahman Kayek ve Şemdin Cülaz'ı tanııyordu. Köye döndüğünde, evini yanmış bir vaziyette buldu.

111. Ramazan Özdemir'in 9 Nisan 2012 tarihinde Silopi Cumhuriyet savcısı tarafından ifadesi alınmıştır. Özdemir, şu beyanda bulunmuştur:

– Telli Özdemir'in ifadesini doğrulamıştır. Ayrıca, asteğmen H. onları jandarma karakoluna götürmüştür; askerler dövüldüğü sırada silah sesleri duymuştur.

112. 1994 yılında köy bekçisi olan M.E.'nin 9 Nisan 2012 tarihinde Silopi Cumhuriyet Savcısı tarafından ifadesi alınmıştır. M.E.'nin ifadesi şu şekildedir:

– Olayların meydana geldiği dönemde, kişilerin yakalandığını fazla ayrıntı vermeden doğrulamıştır. Daha sonra, Abdulkerim Özdemir ve Mihyedin Özdemir, taburda, mezarlık olduğunu tahmin ettikleri bir yer göstermiştir.

113. 1994 yılında köy bekçisi olan G.E.'nin 9 Nisan 2012 tarihinde Silopi Cumhuriyet Savcısı tarafından ifadesi alınmıştır. G.E.'nin ifadesi şu şekildedir:

– Olayların meydana geldiği dönemde yaşananlara tanık olmamıştır; Görümlü’de görev yapan askerler arasında M.Z.Ö.’yü hatırlıyordu.

114. Koyunören köyü sakinlerinden Ö.K.’nin 9 Nisan 2012 tarihinde Silopi Cumhuriyet savcısı tarafından ifadesi alınmıştır. Ö.K.’nin ifadesi şu şekildedir:

– Oğlu M.K. ve diğer altı kişi 1989 yılında PKK tarafından kaçırılmıştır. 1993 yılında, Görümlü Jandarma Karakolu’na götürülmüş; burada oğluyla ilgili sorguya çekilmiş, akabinde serbest bırakılmıştır.

115. Başka şahısların yanı sıra başvuruların avukatı ile Abdülcelil Cülaz, Nurettin Demirhan ve Kazım Cülaz’ın refakatinde 13 Nisan 2012 tarihinde düzenlenen tutanakta, Silopi Cumhuriyet savcısı, tanıklar M.Ö. ve M.E. tarafından, cesetlerin gömüldüğü yerle ilgili olarak verilen bilgilere dayanarak yapılacak kazı çalışmalarını için gerekli sınırlama tedbirleri alınmıştır.

116. Belirtilmeyen bir tarihte, “İlkadım” kod adlı “anonim tanık”ın İstanbul Başsavcısı tarafından “Ergenekon” davası çerçevesinde ifadesi alınmıştır. Söz konusu tanık, başvuruların yakınlarının kaybolmasıyla ilgili olarak şu beyanda bulunmuştur:

– Olayların meydana geldiği tarihte yaşanan ve çok sayıda askerin hayatını kaybettiği silahlı çatışma sonunda, Görümlü’de tabur komutanlarından biri olan M.Z.Ö. köye giderek altı kişiyi yakalamıştır. Bu şahıslardan birinin soyadı Özdemir idi; o zamandan beri bu şahıslardan haber alınmamıştır. Görümlü’de askerlik yapan askerlerden biri, köy bekçisi A.E’ye bu şahısların öldürüldüğünü ve taburun içinde garaj olarak kullanılan binanın yanına gömüldüklerini söylemiştir. Bu olaylar kendisine Görümlü köyü bekçileri tarafından anlatılmıştır.

117. Silopi Cumhuriyet savcısı 28 Mayıs 2012 tarihinde yetkisizlik kararı vererek, dosyayı Diyarbakır Cumhuriyet savcısına iletmiştir. Karar gerekçesinde dava olayları ve durumu şu şekilde anlatılmıştır:

– Görümlü köyü çevresinde 13 Haziran 1993 tarihinde silahlı kuvvetler ile PKK terör örgütü arasında çatışma çıkmış; çatışma sırasında altı asker hayatını kaybetmiştir. Müşteki ifadelerine göre, çatışmanın ertesi günü, Görümlü’de bulunan tabur komutanlığındaki görevliler, Şemdin Cülaz, İbrahim Akıl, Mehmet Salih Demirhan, Halit Özdemir, Hamdo Şimşek, Hükmet Şimşek ve Abdurrahman Kayek’i gözaltına almışlardır; bu şahıslara işkence yapılmış; daha sonra Abdurrahman Kayek serbest bırakılmış; gözaltına alınan diğer şahısların öldürüldüğünü iddia etmiştir.

– Şemdin Cülaz, Hükmet Şimşek, Mehmet Salih Demirhan, Halit Özdemir ve Abdurrahman Kayek, terör örgütü saflarına katılmış olabileceğinden, Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet savcısı tarafından yürütülen soruşturma Silopi Cumhuriyet savcısına gönderilmiştir.

– Silopi Cumhuriyet savcısı, bazı köylülerin iddiaları dışında, Şemdin Cülaz, Hükmet Şimşek, Hamdo Şimşek, Mehmet Salih Demirhan, Halit Özdemir, İbrahim Akıl ve Abdurrahman Kayek'in gözaltına alındığı ve işkence gördüğü ya da Abdurrahman Kayek dışında hepsinin dahah sonra öldürüldüğü sonucuna varmaya elverişli unsurlar bulunmadığı gerekçesiyle kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermiştir.

– Daha sonra, Görümlü taburunda görev yapan rütbeli asker, Şırnak Tugay Komutanı M.S.'nin Görümlü taburuna geldiğini ve Tabur komutanı H.B.V.'ye gözaltına alınan şahısları öldürme emri verdiğini ve bunun üzerine, yakalanan altı köylünün öldürüldüğünü söylemiştir.

– Siirt Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı, kovuşturmaya yer olmadığına dair kararı bozmuştur.

– Cumhuriyet savcısı tarafından yürütülen soruşturma sırasında, gözaltı kayıtları 2000 yılından itibaren tutulmaya başlandığından 1993 yılında söz konusu kayıtların bulunmadığı tespit edilmiştir. Yusuf Özdemir, R.B.'nin ihtilaf konusu olaylara tanık olduğunu ifade etmi ; ifadesi alınmış; R.B., görgü tanığı olmadığını belirterek altı ya da yedi köylünün tabura götürüldüğünü ve öldürüldüğünü beyan etmiştir. N.O.'nun beyanları göre, köylülere işkence edilmiş; ancak öldürüldüklerini görmemiştir. Tabur Komutanı N.O. ne olup bittiğini bilmediğini; zira olayların meydana geldiği dönemde, izinli olduğunu beyan etmiştir. H.B.V., böyle bir olayın yaşanmadığını ve ordunun onuruna zarar vermek istendiğini ifade etmiştir. O.T., başvuruların beyanlarının yanlış olduğunu ifade etmiştir. M.Ö., Ramazan Özdemir, Telli Özdemir, M.E., R.K., olayların meydana geldiği dönemde Şemdin Cülaz, Hükmet Şimşek, Hamdo Şimşek, Mehmet Salih Demirhan, Halit Özdemir, İbrahim Akıl ve Abdurrahman Kayek ile Mihyedin Özdemir, Ramazan Özdemir, Telli Özdemir'in yakalandığını ve Görümlü taburuna götürüldüklerini ifade etmişlerdir. Abdurrahman Kayek ve Ö.K. de taburdaydı. M.Ö., Ramazan Özdemir, Telli Özdemir, Abdurrahman Kayek ve Ö.K. serbest bırakılmış ve yakalanan diğer şahıslar taburun içinde öldürülmüşlerdir. Ö.K. bu şahıslardan hiçbirini taburda görmediğini ifade etmiştir.

– Y.Ö., M.Ö., M.E. ve R.K.'nin ifadelerine dayanarak, alanda kazılarak arama yapılmış ve hayvanlara ait kemikler bulunmuştur.

– “İlkadım” kod isimli “anonim” tanığın ifadeleri ışığında, Görümlü'de köylülerin öldürüldüğü yönündeki iddiası üzerine ayrı bir soruşturma yapılmasına karar verilmiş ve soruşturma Diyarbakır Başsavcısı nezdinde yürütülmüştür. Diyarbakır Başsavcısı tarafından yürütülen soruşturma ile Silopi Cumhuriyet savcısı tarafından yürütülen soruşturma birbirine bağlıdır.

E. Başvuranların kaybolan yakınları hakkında açılan ceza davası

118. Silopi Cumhuriyet savcısı, Hamdo Şimşek ve Hükmet Şimşek hakkındaki bölücülük ve PKK örgütüne katılma suçlamalarıyla ilgili olarak 12 Nisan 1995 tarihinde yetkisizlik kararı vermiş ve dava dosyasını

Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet savcısına göndermiştir.

119. Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet savcısı, 1 Mayıs 1995 tarihinde Hamdo Şimşek ve Hükmet Şimşek'in PKK saflarına katıldığını iddialarıyla ilgili olarak yetkisiz olduğunu açıklayarak dava dosyasını Silopi Savcılığına iletmiştir. Savcı, kararında, dava dosyasında, kaybolan şahısların PKK saflarına katıldıklarını kanıtlayacak nitelikte bir bilgi bulunmadığını belirtmiştir.

120. Silopi Cumhuriyet savcısı 6 Şubat 2002 tarihinde, Silopi Jandarma Karakolu tarafından verilen 15 Ocak 2002 tarihli bilgilerden ve ceza soruşturmasında yer alan diğer bilgilerden Silopi'de yaşayan sanıkların PKK-KADEK terör örgütüne yardım ettikleri ve daha sonra Kuzey Irak'ta bulunan Ertuş kampına yerleştikleri sonucuna varıldığı gerekçesiyle *ratione materiae* yetkisizlik kararı vermiştir. Şemdin Cülaz, Hükmet Şimşek, Mehmet Salih Demirhan, Halit Özdemir ve Abdurrahman Kayek hakkında PKK-KADEK örgütüne yardım ve yataklık nedeniyle açılan ceza soruşturma dosyasını Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne göndermiştir.

121. Silopi Cumhuriyet savcısı, 2003 yılının Haziran ayında, PKK'ya yardım ve yataklık nedeniyle Şemdin Cülaz, Hükmet Şimşek, Mehmet Salih Demirhan, Halit Özdemir ve Abdurrahman Kayek hakkında açılan ceza davasını daha önce açılan davayla birleştirmiştir.

122. Dosyada, davanın sonucuyla ilgili olarak herhangi bir bilgi yer almamaktadır.

F. Askerler hakkında açılan ceza davası

123. Diyarbakır Cumhuriyet savcısı 5 Haziran 2013 tarihinde, Şemdin Cülaz, Mehmet Salih Demirhan, Halit Özdemir, İbrahim Akıl, Hamdo Şimşek ve Hükmet Şimşek'i öldürmekle suçlanan İ.K., M.A.Y., H.B.V.,

M.S., S.T. ve T.E. hakkında açılan kamu davasıyla ilgili yetkisizlik kararı vererek, dosyayı Şırnak Cumhuriyet savcısına iletmiştir.

124. Şırnak Cumhuriyet savcısı, belirtilmeyen tarihli iddianame ile, Nurettin Demirhan, Kazım Cülaz, İsmail Özdemir ve Hacı Akıl'ı, kaybolan Mehmet Salih Demirhan, Şemdin Cülaz, Halit Özdemir ve İbrahim Akıl'ın yakınları sıfatıyla müşteki olarak göstererek, Şemdin Cülaz, Mehmet Salih Demirhan, Halit Özdemir, İbrahim Akıl, Hamdo Şimşek ve Hükmet Şimşek'i öldürmekle suçlanan İ.K., M.A.Y., H.B.V., M.S., S.T. ve T.E. hakkında ceza davası açmıştır.

125. Şırnak Ağır Ceza Mahkemesi 25 Haziran 2013 tarihinde hazırlık duruşması düzenlemiştir. Mahkeme, bir sonraki duruşma tarihini 5 Kasım 2013 olarak belirlemiştir.

126. Yargıtay 31 Ekim 2013 tarihinde, kamu güvenliği ve adaletin gerektiği şekilde yerine getirilmesi gerekçeleriyle, davayı Şırnak Ağır Ceza Mahkemesi'nden Ankara Ağır Ceza Mahkemesi'ne göndermiştir.

127. Dava halen Ankara Ağır Ceza Mahkemesi'nde derdesttir.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK KURALLARI VE UYGULAMASI

128. AİHM, özellikle *Kurt / Türkiye* (25 Mayıs 1998, §§ 56-62, *Karar ve Hüküm Derlemeleri* 1998-III), *Tekin / Türkiye* (9 Haziran 1998, §§ 25-29, *Özetler* 1998-IV), *Çakıcı / Türkiye* ([BD], No. 23657/94, §§ 56-67, AİHM 1999-IV, *Ertak / Türkiye* (No. 20764/92, §§ 94-106, AİHM 2000-V), *Sabuktekin / Türkiye* (No. 27243/95, §§ 61-68, AİHM 2002-II) ve *Fatma Kaçar / Türkiye* (No. 35838/97, § 57, 15 Temmuz 2005) kararlarında yer alan iç hukuk kurallarının geneline atıfta bulunmaktadır.

129. Türkiye'nin güneydoğusundaki illerde uygulamaya konulan olağanüstü hal bölge uygulaması 30 Kasım 2002 tarihinde kaldırılmıştır. Bu nedenle, 430 sayılı kanun hükmünde kararnamenin uygulamasına bu tarihte son verilmiştir.

130. Ceza Muhakemesi Kanununun (“CMK”- 5271 sayılı 4 Aralık 2004 tarihli Kanun) 172. maddesinin 2. fıkrasına göre, kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verildikten sonra, yeni delil meydana çıkmadıkça, aynı fiilden dolayı kamu davası açılmaz.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. BAŞVURULARIN BİRLEŞTİRİLMESİ HAKKINDA

131. Mahkeme, başvuruların ortaya konulan hukuki konular ve sorunlar bakımından benzerlik göstermesini dikkate alarak, İçtüzüğü’nün 42. maddesinin 1. fıkrası uyarınca başvuruları tek bir dava altında incelemek üzere birleştirmeye karar vermiştir.

II. HÜKÜMETİN ÖN İTİRAZLARI HAKKINDA

A. 7524/06 No.lu başvuruyla ilgili ön itirazlar hakkında

1. *İç hukuk yollarının tüketilmemesi bağlamında yapılan itiraz*

a) Hükümet’in iddiaları

132. Hükümet, iç hukuk yollarının tüketilmemesi bağlamında bir kabul edilemezlik itirazında bulunmaktadır. Hükümet, başvuranların, bildirilen olayları yaşanmaları sonrasında, makul süre içerisinde ulusal mahkemelere başvurmadıklarını ileri sürmektedir.

Somut olayda, Mevlüde Cülaz’ın yakınlarıyla ilgili olarak, 15 Ağustos 2002 tarihinde Mevlüde Cülaz’ın başvurusu üzerine Cumhuriyet savcısı tarafından soruşturma başlatılmıştır. Daha sonrasında, soruşturma Mevlüde Cülaz’ın 26 Haziran 2003 tarihinde yapılan şikâyetin ardından genişletilmiştir.

Hükümet, başvuranın mevcut iç hukuk yollarını kullanmak için çabuk davranmadığını ve olayların üzerinden yaklaşık on yıl geçmesinin başvuranın kendi ihmalkârlığına bağlı olduğunu ileri sürmektedir.

Başka bir ifadeyle, Hükümet, başvuranın, bildirilen olayların hemen akabinde Cumhuriyet savcısına şikâyet dilekçesi sunmuş olması halinde, yetkili yerel makamlarının zamanında, kolayca, soruşturmanın etkinliğini artıracak somut delil unsurları bulabilecekleri kanısındadır.

133. Hükümet, aşağıda belirtilen iki sorunun yanıtlanmasının uygun olacağı görüşündedir: İlki, başvuruların bildirilen olayların meydana gelmesinden neden hemen sonra yetkili makamlara başvurmadıklarını sebebini bilmek; ikincisi ise, yerel makamların on yıl önce meydana gelen olayla ilgili olarak nasıl etkin bir soruşturma yürütülebileceklerini anlamak.

Hükümet, olayların meydana geldiği tarihi göz önüne alarak, başvuruların makul süre içinde yerel makamlara başvurmadıklarını ileri sürmekte ve bu gecikme hususunda herhangi bir açıklamada bulunmadıkları kanısındadır.

134. Hükümet, başvurular tarafından, 1 Ocak 2012 tarihli görüşlerinde sunulan yeni belgelerle ilgili olarak, 5 Mart 2012 tarihli yazısında Mahkeme'ye ancak iç hukuk yollarının tüketilmesinden sonra ve iç hukuktaki kesin karar tarihinden itibaren altı aylık süre içinde başvurulmasını öngören Sözleşme'nin 35. maddesinin 1. fıkrasına ilişkin içtihadını uygulamaya Mahkeme'yi davet etmektedir.

Hükümet, bu bağlamda, Mevlüde Cülaz'ın 14 Mayıs 1993 ila 15 Ağustos 2002 tarihine kadar herhangi bir girişimde bulunmadığını ileri sürmektedir. Yalnızca 15 Ağustos 2002 tarihinde, yani iddia edilen olaydan on küsür yıl sonra, Mevlüde Cülaz, eşinin kaybolmasıyla ilgili olarak soruşturma yürütülmesini talep eden bir dilekçe sunmuştur. Olayların üzerinden çok zaman geçmiş olmasına rağmen, yerel makamlar, başvuranın eşinin kaybolması iddiasına ilişkin koşulları aydınlatmak için soruşturma başlatmıştır. Soruşturma halen devam ettiği sırada, Mevlüde Cülaz ve diğer

yedi müşteki 26 Haziran 2003 tarihinde, yakınlarının 14 Haziran 1993 tarihinde kaybolduğu iddiasıyla ilgili olarak dilekçe sunmuştur. Başvuranlar İki buçuk yıl sonra, 28 Ocak 2006 tarihinde, Mahkeme'ye başvurmuşlardır.

135. Hükümet, herhangi bir mücbir sebep yokluğunda, Mevlüde Cülaz'ın sadece yakınlarının kaybolmasına bağlı duygu ve şok nedeniyle yaklaşık on yıl boyunca herhangi bir teşebbüste bulunmamasının normal olarak kabul edilemeyeceği kanısındadır. Başvuranlar, yıllar boyunca herhangi bir girişimde bulunmamaları hususunda herhangi bir açıklamada bulunmamaktadırlar. Hükümet, başvuranlarca iddia edilen olayların arz ettiği önemin açıkça onların iyi niyetine şüphe düşürecek nitelikte olduğu kanısındadır; zira başvuranlar iddia edilen olayların yaşanmasından on üç yıl sonra ve yetkili ulusal makamlara yalnızca 15 Ağustos 2002 ve 26 Haziran 2003 tarihlerinde şikâyet dilekçesi sunduktan sonra Mahkeme'ye başvuruda bulunmuşlardır. Hükümet, yetkili ulusal makamlar önünde devam eden soruşturmaları dikkate alarak, başvuranların, ceza soruşturmasının etkin olmadığı yönündeki iddialarının dayanaktan yoksun olduğunu ileri sürmektedir. Hükümet, Mahkeme İctüzüğüne atıfta bulunarak, başvuranların yaşanan tüm gelişmelerden Mahkeme'yi gereğince haberdar etmedikleri kanısındadır; Hükümet burada başvuranlar açısından ek olarak Sözleşme'nin 35. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiğini görmektedir.

b) Başvuranların iddiaları

136. Başvuranlar, Hükümet'in itirazına karşı çıkmaktadırlar. Başvuranlar, girişimde bulduklarını ileri sürmektedirler: İhtilaf konusu olayın hemen akabinde, muhtar A.T. aracılığıyla Silopi ve Şırnak'ta bulunan yetkili yerel makamlara başvurmuşlardır.

c) Mahkeme'nin değerlendirmesi

137. Mahkeme, yetkili Cumhuriyet savcısına başvuruların yakınlarının kaybolması konusunda başvurulduğunu ve kaybolan şahısları öldürme nedeniyle altı asker hakkında ceza davası açıldığını tespit etmektedir.

Mahkeme, Hükümet'in, başvuruların sahip olduğu ceza yolunun etkinliği ile bu yolu kullanmak için çok geç kaldıklarına ilişkin iddialarının tam anlamıyla ancak, başvuruların, ulusal makamlar tarafından yürütülen soruşturmanın yetersiz olduğuna ya da iç hukuk yollarının etkin olmadığına dair iddiaları ışığında değerlendirilebileceği kanısındadır.

Bu nedenle, Mahkeme, Hükümet'in itirazının bu bölümünün, başvuruların Sözleşme'nin 2. maddesi bağlamındaki şikâyetine yakından bağlı sorunlar içerdiği kanısındadır.

Dolayısıyla, Mahkeme, esas bakımından birleştirmeye karar vermiştir.

2. Altı aylık süre kuralına uyulmaması bağlamında yapılan itiraz

138. Hükümet, olayların 15 Mayıs 1993 tarihinde meydana gelmiş olmasına rağmen, başvuruların 20 Ocak 2006 tarihinde başvuruda bulduklarını tespit ederek, altı aylık süre kuralına riayet edilmemesi hususunda, iki başlık altında, kabul edilemezlik itirazında bulunmaktadır.

Hükümet ilk olarak, başvuruların, yakınlarının kaybolması konusunda etkin bir hukuk yolundan yoksun bırakıldıklarını iddia ettikleri saptamaktadır. Durum böyle olsaydı, başvurular, olaylar meydana geldikten altı ay içinde başvuruda bulunmaları gerekirdi.

139. Hükümet ayrıca, Mevlüde Cülaz'ın olay tarihinden yaklaşık on yıl sonra, 15 Ağustos 2002 tarihinde şikâyetinde bulunduğunu ve diğer başvurularla birlikte 5 Mart 2003 tarihinde ek şikâyetinde bulunduğunu ileri sürmektedir. Hükümet, her defasında, yetkili ulusal makamların soruşturma başlattığını belirtmektedir. Yerel makamların işlem yapmadığı bir dönem ve zaman kaybı bulunmamaktadır.

Hükümet, Mahkeme'ye gönderilen görüşlere ve belgelere atıfta bulunarak, yerel makamların kayıp şahısların izini bulabilmek için büyük çaba gösterdiklerini belirtmektedir. Anılan olayların meydana geldiği tarihten on üç yıldan fazla bir süre sonra mevcut başvurularda bulunulmuş olması nedeniyle söz konusu başvuruların geç yapıldığını düşünmektedir.

140. Başvuranlar, Hükümet'in itirazlarına karşı çıkmaktadırlar.

a) İtirazın birinci alanıyla ilgili olarak

141. Mahkeme, başvuruların *ab initio* soruşturma yapılmamasından değil de ulusal makamlar tarafından yürütülen ve uzun yıllar süren soruşturmanın yetersiz oluşundan şikâyet ettiklerini tespit etmektedir. Mahkeme, somut olayda, Hükümetin itirazının, başvuruların ceza soruşturmasının etkinliğine ilişkin itirazlarının doğrudan, Sözleşmenin 2.maddesi kapsamında yapılan şikâyete ilişkin altı aylık süre kuralıyla alakalı olduğunu kaydetmektedir. (*Nihayet Arıcı ve diğerleri / Türkiye*, No. 24604/04 ve 16855/05, § 135, 23 Ekim 2012).

Bundan dolayı, Mahkeme, esas bakımından birleştirmeye karar vermiştir.

b) İtirazın ikinci alanıyla ilgili olarak

i. İlgili Genel İlkeler

142. Kaybolma davalarında, AİHM, kayıp kişinin ölmüş olduğu tahminine düşünülmeden varılamayacağını, buna ancak davanın kendi koşulları içinde yapılacak bir değerlendirmeden sonra karar verilebileceğini ve bu bağlamda kişinin son kez görüldüğü tarihin önemli bir unsur olduğunu hatırlatmaktadır. (*Varnava ve diğerleri / Türkiye* [BD], No. 16064/90, 16065/90, 16066/90, 16068/90, 16069/90, 16070/90, 16071/90, 16072/90 ve 16073/90, § 143, AİHM 2009 ve *Vagapova ve Zoubiraiev / Rusya*, No. 21080/05, §§ 85-86, 26 Şubat 2009). Söz konusu kaçırılma olayından itibaren geçen süre, kayıp kişinin ölü kabul edilmesine karar

verilmesi için tek başına yeterli değildir. Kaçırılma olayının hangi şartlarda gerçekleştiğinin ve mağdurun silahlı çatışmanın hangi tarafında yer aldığına da dikkate alınması gerekmektedir (*Timurtas / Türkiye*, No. 23531/94, §§ 82-83, AİHM 2000-VI ve *Osmanoğlu / Türkiye*, No. 48804/99, §§ 55-58, 24 Ocak 2008 ve bu kararda yapılan atıflar ile *Açış / Türkiye*, No. 7050/05, § 35, 1 Şubat 2011).

143. Kayıpların söz konusu olduğu davalarda özellikle altı ay kuralının uygulanmasıyla ilgili olarak Mahkeme, yukarıda anılan *Varnava ve diğerleri* davasında (§§ 162 - 166) belirtilen temel ilkelere atıfta bulunmaktadır. Mahkeme, yukarıda anılan *Bulut ve Yavuz* (kabul edilebilirlik hakkında karar) ile *Bayram ve Yıldırım* (kabul edilebilirlik hakkında karar) davalarında ortaya konulan aynı kuralların kayıpların söz konusu olduğu davalarda *mutatis mutandis* uygulandığının altını çizmekle beraber, devam eden durumlarda altı aylık sürenin olduğu gibi uygulanmadığını bildirmiştir (*Agrotexim Hellas S.A ve diğerleri / Yunanistan*, No. 14807/89, 12 Şubat 1992 tarihli Komisyon kararı, Karar ve raporlar 72, s. 148, *Cone / Romanya*, No. 35935/02, § 22, Haziran 2008 ile yukarıda anılan, *Varnava ve diğerleri*, §§ 158-159).

144. Yukarıda anılan *Varnava ve diğerleri* davasında (§ 166) Mahkeme, on yıl sonra başvuru yapan kimselerin AİHM'e geç başvurmalarını gerektelendirmek için genellikle davada somut ilerlemeler kaydedildiğini inandırıcı bir şekilde göstermeleri gerektiğine karar vermiştir (*Er ve diğerleri / Türkiye*, No. 23016/04, §§ 58-60, 31 Temmuz 2012 ve *Tekçi ve diğerleri / Türkiye*, No. 13660/05, §§ 72-76, 10 Aralık 2013).

145. Kayıpların söz konusu olduğu davalarda, yetkili yerel makamların soruşturma açmaları ve kayıp kişinin hayatını tehlikeye sokan koşulların ortaya çıkmasından itibaren önlem almaları zorunlu olduğu gibi, soruşturmanın etkin olmaması ya da soruşturma yapılmaması nedeniyle Strazburg'da şikâyette bulunan kayıp kişinin yakınlarının da AİHM'e başvurma hususunda gerekçesiz şekilde geç kalmamaları kaçınılmazdır.

Zamanla, tanıkların hafızaları zayıflamakta ve bu tanıkların ya vefat etme ya da bulunamama riski bulunmakta, bazı delil unsurları bozulabilmekte ya da kaybolmakta, ayrıca etkin soruşturma yürütme olasılığı giderek azalmaktadır. Öyle ki, Mahkeme tarafından yapılan inceleme ve verilen karar, anlam ve etkinliğinden yoksun kalma riski ile karşı karşıya kalmaktadır. Dolayısıyla, başvurular kayıpların söz konusu olduğu davalarda Mahkeme'ye başvurmayı sonsuza kadar erteleyemezler. Başvurular, başvuruda bulunma hususunda özen ve öncelik göstermeli ve süreyi aşmadan şikâyetlerini sunmalıdırlar (Yukarıda anılan, *Varnava ve diğerleri*, § 161).

146. Kayıpların söz konusu olduğu davalarda başvurular, başvuruların AİHM'e başvurmak için soruşturma yapılmadığını ya da yürütülen soruşturma etkinliğinin azaldığını veya tamamen ortadan kalktığını veya hangi durumda olursa olsun, gelecekte etkin bir soruşturma yürütüleceğine dair en küçük bir işaretin olmadığını gördükleri veya bunları fark etmeleri gerektiği andan itibaren kabul edilebilir ve haklı bir gerekçe olmaksızın uzun zaman beklemeleri sebebiyle AİHM tarafından reddedilebilmektedir. Kayba ilişkin bir takım girişimlerde bulunulduğunda, kayıp yakınları haklı olarak ciddi hukuki ve maddi olguların çözümüne ilişkin bir takım yeni unsurların ortaya çıkmasını bekleyebilirler. Bu koşullar altında, aileler ile kamu otoriteleri arasında şikâyet dilekçeleri ya da bilgi talepleri ile ilgili bir iletişim mevcutsa veya soruşturmanın ilerlediğine dair bir ipucu ya da gerçekçi bir ipucu imkânı varsa, olası bir süre aşımı genellikle sorun olmamaktadır. Buna karşılık, aradan önemli bir süre geçtikten sonra, araştırma faaliyetleri önemli derecede ağır işlerse ve kesintiye uğrarsa, kayıp kişinin yakınlarının etkin bir soruşturma yürütülmediği ve yürütülemeyeceğinin farkına varmalarının zamanı gelmiş demektir. Bu aşamaya ne zaman gelindiği ise zorunlu olarak davanın kendine özgü koşulları ile ilgilidir (yukarıda anılan, *Varnava ve diğerleri*, § 165).

ii. Bu ilkelerin uygulanması

147. Somut olayda, Mahkeme, Mehmet Salih Demirhan, Halit Özdemir, İbrahim Akıl ve Şemdin Cülaz'ın yakınları olan başvuranların, yakınlarının askerler tarafından 14 Haziran 1993 tarihinde yakalandıktan sonra kaybolduğunu ve 28 Ocak 2006 tarihinde, yani yakınlarının kaybolmasından on iki yıl, yedi ay ve on sekiz gün sonra başvuruda bulduklarını tespit etmektedir.

148. Mahkeme, olaydan hemen sonra, başvuranların, yakınlarının yakalanması ve kaybolmasıyla ilgili olarak farklı ulusal adli ya da askeri makamlara başvurduklarını gözlemlemektedir.

Bu nedenle, Mahkeme, 1995 yılının sonundan itibaren ceza soruşturmasını görünüşe göre durdurulmuş olsa bile -ve bu durum, 1993 yılının Ağustos ayında Sabah gazetesinde yayımlanan bir delil unsuru olmasına rağmen-, ceza soruşturması 2000'li yılların başından itibaren belirgin şekilde hız kazanmıştır.

Özellikle, Silopi Cumhuriyet savcısı 15 Ağustos 2002 tarihinde Mevlüde Cülaz'ın şikâyetinin ardından yeni bir soruşturma yürütmüştür. Bu tarihten itibaren, Cumhuriyet savcısı, 14 Haziran 1993 tarihli olaylarla ilgili olarak önemli tanıkların ifadesini almış veya diğer tanıkları ya da kayıpların yakınlarını yeniden dinlemiştir. Cumhuriyet savcısı tarafından çeşitli soruşturma tedbirleri alınmıştır.

Öte yandan başvuranlar, 26 Haziran 2003 tarihinde, yeni delil unsurları ışığında soruşturmanın genişletilmesi talebiyle Silopi Cumhuriyet savcılığına yeni bir dilekçe sunmuşlardır. Mahkeme, söz konusu tarihin öncesinde ve sonrasında, Cumhuriyet savcısı tarafından soruşturmayı yeniden başlatacak nitelikte çok sayıda adli işlem yapıldığı kanısındadır. Aynı zamanda, başvuranların yakınlarının diğer köylülerle birlikte yakalandığını ve askerlerin denetiminden geçtiğini, ancak yakalanan diğer köylülerin aksine onların serbest bırakılmadığını ifade eden önemli

tanıkların ifadesi alınmıştır. Bu tanık ifadeleri, görevli askerler tarafından gerçekleştirilen gözaltı kayıtlarının tutulmasına hatta ihtilaf konusu olayların meydana geldiği tarihte bu tür kayıtların mevcut olmayışı ihtimaline şüphe düşürmektedir.

149. Bu nedenle, en geç 26 Haziran 2003 tarihinde yani başvuruların yakınlarının kaybolmasından on yıl sonra, konuyla ilgili ceza soruşturmasının yeniden başlatılmasına imkân veren yeni olay ve olgular bulunmaktaydı (yukarıdaki 144. paragraf).

Mahkeme, her halükarda, Silopi Cumhuriyet savcısı tarafından 30 Ağustos 2007 tarihli kararında yapılan tespitlerin, başvuruların yakınlarının kaybolmuş olabilecekleri koşulları belirleyecek nitelikte olduğunu kaydetmektedir.

Mahkeme, bununla beraber, savcının, altı tanığın başvuruların yakınlarının askerler tarafından yakalandığını doğruladıklarını göz önünde bulundurarak, kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vererek taban tabana zıt sonuçlar çıkarmayı tercih etmiştir.

Bunun yanı sıra, Mahkeme, değerlendirmesine sunulan unsurlar ışığında başvuruların, şikâyetlerini Mahkeme'ye taşıyınca kadar olaylar üzerinden nispeten uzun bir süre geçmesini haklı gösterecek nitelikte özel koşullar ve olayların mevcudiyetini, mevcut olayda yakınlarının kaybolmasıyla ilgili bilgilerin bulunmasını, gösterdikleri kanısındadır (*Er ve diğerleri*, yukarıda anılan, §§ 59-60). Bu çeşitli yeni unsurlar, soruşturmayı yeniden başlatacak nitelikte görünmektedir (*Brecknell / Birleşik Krallık*, No. 32457/04, § 69, 27 Kasım 2007). Bundan dolayı, dosyadaki unsurlardan, soruşturmada, söz konusu kayıp olaylarının yaşanmasından on yıldan sonra Mahkeme'ye başvurulmasını haklı gösterecek nitelikte somut ilerlemeler kaydedildiği sonucuna varılmaktadır (bk., *a contrario*, *Yetişen / Türkiye* (kabul edilebilirlik hakkında karar) No. 21099/06, § 80, 10 Temmuz 2012).

150. Mahkeme, bu değerlendirmeler ve somut olayın özel koşulları ışığında, başvuranların, Sözleşme'nin 35. maddesinin 1. fıkrasına uygun olarak, altı aylık süre içinde başvuruda buldukları sonucuna varmaktadır. Bu nedenle, ilgili başvurular için Hükümetin itirazı reddedilmelidir.

3. Sonuç

151. Mahkeme, başvurunun, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve başka herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesi bulunmadığını tespit ederek, başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar vermektedir.

B. Lokman Şimşek tarafından yapılan 39046/10 No.lu başvuruya ilgili ilk itirazlar

1. Tarafların iddiaları

152. Hükümet, başvuranın 10 Haziran 1994 yılında vefat eden annesi Güle Heylan Şimşek tarafından sunulan şikâyet dilekçesinin 28 Eylül 1995 tarihinde kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararlar sonucunda sonuclandırıldığını belirtmektedir. Annesinin şikâyetinin akabinde açılan ceza soruşturmasına katılmayan başvuran tarafından bu karara karşı itirazda bulunulmadığından, bu karar kesinlik kazanmıştır.

Hükümet öncelikle, o dönemde yetişkin olan başvuranı 14 Nisan 2010 tarihine kadar herhangi bir teşebbüste bulunmamakla suçlamıştır. Söz konusu tarihte, yalnızca, annesi tarafından yapılan şikâyete atıfta bulunarak, başvuran Silopi Cumhuriyet savcısına şikâyette bulunmuştur.

Hükümet, başvuranın Mahkeme'ye 15 Nisan 2010 tarihinde, yani kararın iç hukukta kesinlik kazanmasından yaklaşık on yedi yıl sonra

başvuruduğunu tespit ederek, altı aylık süre kuralına riayet edilmemesi nedeniyle başvurunun kabul edilemez olduğu kanısındadır.

153. Hükümet ayrıca, başvuranın, yakınlarının kaybolmasıyla ilgili iddialarını, Mahkeme'ye taşımadan önce yetkili ulusal mahkemeler önünde özet olarak dahi dile getirmediğini ileri sürmektedir.

Ancak, başvuranın sunduğu başvuru formuna göre, başvuran yakınlarının kaybolmasıyla ilgili olarak yerel makamlar tarafından soruşturma yürütüldüğünü biliyordu ya da bilmesi gerekiyordu. Buna rağmen, başvuran, Mahkeme'ye başvurmadan önce ihtilaf konusu olaydan sonra yaklaşık on yedi yıl beklemiş; öte yandan bu geciklemeyle ilgili olarak herhangi bir açıklamada bulunmamıştır.

Hükümet, başvuran tarafından yapılan işlemler hususunda, başvuranın, yakınlarıyla ilgili olarak 14 Nisan 2010 tarihinde, Silopi Cumhuriyet savcısına bizzat şikâyette bulunduğunu gözlemlemektedir. Hükümete göre, başvuran, Mahkeme'ye 15 Nisan 2010 tarihinde şikâyette bulunduktan ancak yirmi dört saat sonra, uygun olarak başvuruda bulunabilirdi.

154. Bununla beraber, Hükümet, etkin bir soruşturmanın halen Silopi Cumhuriyet savcısı önünde derdest olduğunu belirtmektedir: Tanıklar Y.Ö., N.O., R.B., N.O.E. ve olayların meydana geldiği dönemde görevde olan askerler H.B.V. ve O.T.'nin ifadesi alınmış; kayıp şahısların cesetlerinin tespit edilmesi amacıyla kazılar yapılmış ve üç parça kemik bulunmuştur; bulunan kemik parçaları, insana ait olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla Adli Tıp Kurumu'na gönderilmiştir.

Hükümet, Sözleşme'nin yargı mekanizmasının ikincillik ilkesine atıfta bulunarak, yerel makamların, başvuranın iddialarını incelemek için Mahkeme'den daha yetkili olduklarını ileri sürmektedir.

155. Başvuran, Hükümet'in itirazlarına karşı çıkmaktadır. Başvuran, 28 Eylül 1995 tarihli kovuşturmayla yer olmadığına dair kararın, ne vefat eden annesine ne de kendisine tebliğ edilmediğini ileri sürmektedir. Öte yandan, başvuran, bir takım girişimlerde bulunduğunu ve bunun yanı sıra, diğer

başvuranlarla birlikte, 15 Ağustos 2002 tarihinde Cumhuriyet savcısına şikâyetle bulunduğunu ileri sürmektedir. Ayrıca, olayların meydana geldiği dönemde, 30 Kasım 2002 tarihine kadar, Türkiye'nin Güneydoğu bölgesinde olağanüstü hal durumu yaşandığını ileri sürmektedir. Bununla beraber, Cumhuriyet savcısının, derinlemesine bir soruşturma yürütmeden, kolayca, kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verdiğini ifade etmektedir.

156. Başvuran, Cumhuriyet savcısının kuşkusuz, yakınlarının yakaladıkları dönemde askerler tarafından evleri yakılan Selçik köyü sakinlerinin ifadesini aldığını; ancak Görümlü ve Derecik'te yaşayanların ifadesini almadığını belirtmektedir.

Başvuran Lokman Şimşek ve diğer başvuranlar, ulusal gazetelerde yayımlanan bilgiler (bk. yukarıda, olaylara ilişkin bölüm) gibi soruşturmayı yeniden başlatacak nitelikte yeni delil unsurlarının yanı sıra er Y.Ö. ile diğer erlerin ifadelerini Silopi Cumhuriyet savcısına iletmiştir.

Bununla beraber, başvuran, iddianamede adı geçmemesine rağmen altı asker hakkında açılan ceza yargılamasında da müşteki olduğunu ileri sürmektedir.

2. Mahkeme'nin değerlendirmesi

157. Mahkeme, yukarıdaki 142 ila 146. paragraflarda belirtilen, kayıp davalarına uygulanabilir ilgili genel ilkeler ve dosyaya konulan belgeler ile tarafların görüşleri ışığında, öncelikle, ihtilaf konusu olaydan sonra, başvuranın annesi Güle Heylan Şimşek'in, yakınları Hamdo Şimşek ile Hükmet Şimşek'in kaybolmasıyla ilgili olarak 30 Aralık 1993 tarihinde Silopi Cumhuriyet savcılığına şikayette bulunduğunu tespit etmektedir. Savcı, Güle Heylan Şimşek'in 10 Haziran 1994 tarihinde vefat etmiş olmasına rağmen, 28 Eylül 1995 tarihinde kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermiştir. Dosyaya konulan belgelerden ve tarafların görüşlerinden bu kararın, mahkeme kararlarının tebliğ edilmesine ilişkin iç hukuk gereğince, Güle Heylan Şimşek'in adresine ya da mirasçılarından

birine tebliğ edilip edilmediği anlaşılmamaktadır. Her halükarda, olayların meydana geldiği tarihte reşit olan başvuranın, annesi tarafından sunulan dilekçeye dahil olmadığını belirtmektedir. Ayrıca, kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar veren Cumhuriyet savcısı tarafından yürütülen soruşturmayla da ilgilenmemiştir. Mahkeme, bu hususta, başvuranın 14 Nisan 2010 tarihinde Silopi Cumhuriyet savcısına sunulan dilekçesinde, annesi tarafından 30 Aralık 1993 tarihinde sunulan dilekçeye atıfta bulunduğunu tespit etmektedir. Başvuran, kendi dilekçesi ile annesi tarafından sunulan dilekçenin birlikte incelenmesini talep etmiştir.

158. Mahkeme, başvuranın, 26 Haziran 2003 ve 24 Ağustos 2004 tarihlerinde başvuranın ve diğer şahısların yakınlarının yakalanmasından ve daha sonrasında kaybolmalarının sözde sorumluları olan güvenlik güçlerinin tespit edilmesi amacıyla yetkili Cumhuriyet savcısı tarafından yürütülen soruşturmaları derinleştirebilecek yeni delil unsurlarının bulunması sonrasında, diğer kayıp kişilerin yakınları tarafından sunulan şikayet dilekçelerine de dahil olmadığını saptamaktadır. Mahkeme ayrıca, başvuranın, Silopi Cumhuriyet savcısı tarafından yürütülen kazı çalışmalarına katılıp katılmadığı hususunda da dosyada herhangi bir bilgi bulunmadığını kaydetmektedir. Mahkeme, ayrıca, iddianamede, askerleri özellikle başvuranın yakınlarını öldürmekle suçlayarak, yürürlükte olan Ceza Muhakemesi Kanunu uyarınca, diğer kaybolan şahısların yakınlarının aksine başvuranın bu yargılamada “müştekiler” arasında yer almadığını tespit etmektedir. Mahkeme bu bağlamda, başvuranın, beyanlarını destekler nitelikte, örneğin yetkili ulusal makamlara bu anlamda gönderilen talep dilekçesinin sureti gibi herhangi bir delil başlangıcı sunmaması nedeniyle, bu hususta Cumhuriyet savcısının ihmalkâr davrandığı hususundaki iddiasıyla ikna olmamaktadır.

159. Mahkeme, bu bağlamda, başvuranın kendi adıyla yakınlarının 14 Haziran 1993 tarihinde kaybolmasıyla ilgili olarak 14 Nisan 2010 tarihinde şikayette bulunduğunu tespit etmektedir. Ertesi gün, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvuruda bulunmuştur. Başvuran, yakınlarının kaybolmasıyla ilgili olarak Silopi Cumhuriyet savcısı tarafından kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararın verildiği tarihten on altı yıl üç ay on sekiz gün ya da yakınlarının kaybolduğu tarihten on altı yıl on ay beş gün boyunca herhangi bir girişimde bulunmamıştır (bk., *à contrario*, *Er ve diğerleri*, yukarıda anılan, § 59).

160. Bu nedenle, Mahkeme, bu değerlendirmeler ışığında ve elinde bulunan belgeleri göz önünde bulundurarak, söz konusu başvurunun vaktinden sonra yapıldığı ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 1. ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmesi gerektiği sonucuna varmaktadır.

III. SÖZLEŞME'NİN 2, 5 VE 13. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

161. Başvuranlar, yakınlarının askerler tarafından tutuklu buldukları sırada kaybolduklarını iddia etmektedirler. Başvuranlar, Sözleşme'nin 2, 5 ve 13. maddelerinin ihlal edildiğini ileri sürmektedirler. Mahkeme, başvuranların şikayetlerini sunma şekilleri göz önüne alındığında, bu şikayetlerin Sözleşme'nin yalnızca 2. maddesi açısından incelenmesinin uygun olduğu kanısındadır (*Nihayet Arıcı ve diğerleri*, yukarı anılan, § 141). Söz konusu madde şu şekildedir :

“1. Herkesin yaşam hakkı yasayla korunur. Yasanın ölüm cezası ile cezalandırdığı bir suçtan dolayı hakkında mahkemece hükmedilen bu cezanın infaz edilmesi dışında, hiç kimsenin yaşamına kasten son verilemez.

2. Ölüm, aşağıdaki durumlardan birinde mutlak zorunlu olanı aşmayacak bir güç kullanımı sonucunda meydana gelmişse, bu maddenin ihlaline neden olmuş sayılmaz:

- a) Bir kimsenin yasa dışı şiddete karşı korunmasının sağlanması;

- b) Bir kimsenin usulüne uygun olarak yakalanmasını gerçekleştirme veya usulüne uygun olarak tutulu bulunan bir kişinin kaçmasını önleme;
- c) Bir ayaklanma veya isyanın yasaya uygun olarak bastırılması”

162. Hükümet, başvuruların iddialarına karşı çıkmaktadır.

A. Tarafların iddiaları

163. Hükümet, Güle Heylan Şimşek tarafından 30 Aralık 1993 tarihinde yapılan şikâyetin akabinde, Silopi Cumhuriyet Savcısının, Güle Heylan Şimşek’in eşi ve oğlunun kaybolmasıyla ilgili olarak soruşturma başlattığını ifade etmektedir. Cumhuriyet savcısı 10 Ağustos 1994 tarihinde, ilgili şahsı dinlemek için Silopi Jandarmasına mahkûmlara mahsus yakalama müzekkeresi düzenlemiş; ancak bu arada ilgili şahıs vefat etmiştir. Cumhuriyet savcısı 28 Eylül 1995 tarihinde, itiraz edilmeyen bir kararla, kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar vermiştir.

164. Hükümet, başvuruların – mesnetsiz olduğu kanısında olduğu iddialarının aksine, yakınlarının güvenlik güçleri tarafından yakalanmadığını ileri sürmektedir. Hükümet, yetkililerden temin edilen belgelerden, başvuruların yakınlarının PKK saflarına katıldıkları sonucuna varıldığını belirtmektedir.

165. Hükümet, Sözleşme’nin 2. maddesinin usul yönüyle ilgili olarak, başvuruların 15 Ağustos 2002 ve 26 Haziran 2003 tarihlerinde şikâyette bulunmalarından hemen sonrasında gerekli tüm soruşturmaların yürütüldüğü ve bu soruşturmaların 1993 yılında yaşanan olaylarla ilgili olduğu görüşündedir. Hükümet, başvuruların yakınlarının kaybolmasıyla ilgili yürütülen ceza soruşturmasının halen Silopi Cumhuriyet Savcılığında derdest olduğunu belirtmektedir. İhtilaf konusu olayların meydana geldiği tarihte Görümlü’de yaşayan köylüler tespit edilmiş ve ifadeleri alınmıştır. Abdurrahman Kayek’in erkek kardeşlerinin de ifadesi alınmıştır. Silopi

Cumhuriyet savcısı, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'nden, "Ergenekon" davası çerçevesinde ifadesi alınan "İlkadım" olarak anılan tanığın ifade tutanağının bir nüshasını kendisine göndermesini talep etmiştir. Olayların meydana geldiği dönemde Görümlü'de görevli olan H.B.V.'nin de ifadesi alınmıştır. Silopi Cumhuriyet Savcısı, Silopi Jandarma Karakolu'nun bulunduğu yere gitmemiştir.

Hükümet, Sözleşme'nin 2. maddesinin ihlal edilmediği sonucuna varmaktadır.

166. Başvuranlar, Hükümet'in iddialarına karşı çıkmakta ve iddialarını devam ettirmektedirler.

B. Başvuranların yakınının kaybolmasıyla ilgili olarak

1. Mahkeme tarafından delillerin değerlendirilmesi ve olayların tespiti

167. Somut olayda, Mahkeme iki davaya ilişkin olay ve olguların, başvuranların yakınının yaşam hakkını ihlal edilip edilmediğini ve aynı zamanda, davalı Devletin, Sözleşme'nin 2. maddesi bağlamında, bu olaylara ilişkin yeterli ve etkin bir soruşturma yürütme hususundaki yükümlülüğünü yerine getirip getirmediğini bildirmeye davet edilmektedir.

168. Mahkeme, öncelikle başvuranlar ve Hükümet tarafından başvuranların yakınlarının kaybolmasına sebebiyet veren koşullara itiraz edildiğini saptamaktadır. Hükümet, özellikle, başvuranların yakınlarının güvenlik güçlerinin kontrolü altında buldukları sırada kayboldukları yönündeki iddialarını desteklemediklerini ileri sürmektedir.

169. Mahkeme, mevcut sorunu dava dosyasındaki yazılı belgeler, taraflarca sunulan görüşler ve ihtiyaç halinde, re'sen elde edeceği unsurlar ışığında inceleyecektir (*McCann / Birleşik Krallık*, No. 19009/04, § 173, 13 Mayıs 2008, *Yasa / Türkiye*, 2 Eylül 1998, § 94, *Karar ve hükümlerin derlemesi* 1998-VI, ve *Ekrem / Türkiye*, No. 75632/01, § 51, 12 Haziran 2007). Bu amaçla Mahkeme, "her türlü makul şüphenin ötesinde" kanıt

kriterine dayanan ilkeyi benimsemektedir (bk. *mutatis mutandis*, *İrlanda / Birleşik Krallık*, 18 Ocak 1978, seri A no 25, §§ 160-161). Bu türden bir delil, yeteri kadar ciddi, açık ve birbiriyle uyumlu bir dizi emareden ya da çürütülemeyecek karinelere oluşabilir; ayrıca delillerin toplanması sırasında tarafların tutumu da dikkate alınabilir (bk., diğer birçok karar arasından, *Wolf-Sorg / Türkiye*, No. 6458/03, § 63, 8 Haziran 2010).

170. Mahkeme öte yandan, Sözleşme ile öngörülen yargılama usulünün, *affirmanti incumbit probatio* (ispat yükü iddia eden üzerindedir) ilkesinin katı şekilde uygulanmasına her zaman elverişli olmadığını hatırlatmaktadır. Mahkeme, Sözleşme'nin 2. ve 3. maddelerine ilişkin içtihadına atıfta bulunmaktadır. Söz konusu içtihada göre, söz konusu olaylar yalnızca yetkililerin bilgisi dâhilinde olduğunda, gözaltındayken kendi kontrolleri altında tutulan kişilerin durumunda olduğu gibi, bu tutukluluk süreci boyunca meydana gelen her türlü yaralanma veya ölüm, güçlü fiili karinelere yol açmaktadır. İspat yükü, bu durumda, yeterli ve ikna edici açıklamalar sunması gereken yetkililere düşmektedir (*Salman / Türkiye* [BD], No. 21986/93, § 100, AİHM 2000-VII, anılan *Çakıcı*, § 85, ve *Rupa / Romanya* (no 1), No. 58478/00, § 97, 16 Aralık 2008). Bu tür bir açıklama yapılmadığı takdirde, Mahkeme, davalı Hükümet aleyhinde olabilecek sonuçlar çıkarma hakkına sahiptir (*Orhan / Türkiye*, No. 25656/94, § 274, 18 Haziran 2002 ve *El Masri / "Eski Yugoslav Makedonya Cumhuriyeti"* [BD], no. 39630/09, § 152, AİHM 2012). Bir kişinin gözaltı sırasında ulusal yetkililerin kontrolü altındayken kaybolması durumunda da aynı husus geçerlidir; tutukluluk sürecinde yaşanan bütün kaybolma durumları güçlü fiili karinelere yol açmaktadır (Bk., diğer birçoğu arasından, *Er ve diğerleri*, anılan, § 66 ve *Tanış ve diğerleri / Türkiye*, No. 65899/01, § 160, AİHM 2005-VIII).

171. Mahkeme, somut olayda, Silopi Cumhuriyet savcısının 28 Mayıs 2012 tarihli yetkisizlik kararından (yukarıdaki 117. paragraf), başvuruların iddiaları ile ilgili olarak yürütülen soruşturmayı özetleyerek, 13 Haziran 14

Haziran 1993'e bağlayan gece, güvenlik güçleri ile PKK üyeleri arasında silahlı çatışma yaşandığı; 14 Haziran 1993 tarihinde, başvuranların ve Görümlü ve Derecik'te yaşayan diğer köylülerin yakınlarının Görümlü Garnizonu askerleri tarafından yakalandığı; başvuranların yakınları dışında, yakalanan köylülerin daha sonra serbest bırakıldığı sonucuna varıldığını belirtmektedir.

Mahkeme, olayların bu anlatımının, kayıp şahıslarla birlikte yakalanan diğer birçok köylü ile Y.Ö. isimli bir asker tarafından onaylandığını kaydetmektedir. Olayların meydana geldiği dönemde askerlik hizmetini yapan bir er olan tanık Y.Ö., başvuranların yakınlarının, askerlerin denetimi altında olduklarını onaylamış ve askerler tarafından öldürüldüklerini ve Görümlü'de geçici garnizondaki bahçeye görmüldüklerini ifade etmiştir.

Öte yandan, davanın incelenmesinin bu aşamasında, Mahkeme, -başvuranların yakınları- Şemdin Cülaç, Mehmet Salih Demirhan, Halit Özdemir, İbrahim Akıl, Hamdo Şimşek ve Hükmet Şimşek'i öldürme suçundan bu suçun sözde faileri olan altı asker hakkında Ankara Ağır Ceza Mahkemesi'nde ceza davası açıldığını (yukarıdaki 123 ve 127. paragraflar) ve söz konusu davanın halen derdest olduğunu kaydetmektedir.

2. Başvuranların yakınlarının kaybolması ve ölüm varsayımıyla ilgili olarak

172. Mahkeme, başvuranların yakınlarının son olarak 14 Haziran 1993 tarihinde görüldüğünü, dolayısıyla yirmi yıldan fazla bir süredir kendilerinden herhangi bir haber alınmadığını tespit etmektedir.

Ancak, köylülerin, 30 Mart 2010 tarihli ifadeleri ile başvuranların ve özellikle er Y.Ö.'nün ifadelerinden açıkça, başvuranların yakınlarının askerler tarafından yakalandıkları sonucuna varılmaktadır. İsimlerinin gözaltıkayıtlarında geçmediği; zira olayların meydana geldiği dönemde Görümlü'de benzer herhangi bir kayıt bulunmadığı tespit edilmektedir.

Dolayısıyla, Mahkeme, başvuruların yakınlarının hayatlarını tehlikeye atan koşullarda kayboldukları ve bu nedenle hayatlarını kaybettikleri yönündeki varsayımı kabul edebileceği kanısındadır (*Tanış ve diğerleri*, § 182 - söz konusu davada, HADEP'in (Halkın Demokrasi Partisi) iki üyesinin ölmüş olabileceği yönündeki varsayım kabul edilmiştir -, *Lyanova ve Aliyeva / Rusya*, No. 12713/02 ve 28440/03, §§ 94-95, 2 Ekim 2008, anılan *Vagapova ve Zoubiraiev*, §§ 85-86 - söz konusu davada, hayatını tehlikeye atan koşullarda dört yılı aşkın bir süreden beri kayıp olan genç bir kişinin öldüğü varsayılmıştır-), hayatlarını tehlikeye atan koşullarda jandarma karakolunda gözaltına alınmaları sonrasında dört yıldan fazla bir süreden beri kayıp olan, *Er ve diğerleri*, yukarı anılan, § 79 ve *Turluyeva / Rusya*, No. 63638/09, §§ 86-87, 20 Haziran 2013).

173. Mahkeme, *Akkum ve diğerleri / Türkiye* davasında (No. 21894/93, § 211, AIHM 2005-II (özetler)), sağlık durumları Devletin sorumluluğu altında olan tutukluların durumu ve yalnızca Devlet yetkililerinin kontrolü altındaki bir bölgede yaralı veya ölmüş halde bulunan kişilerin durumu arasında bir paralellik kurmanın meşru olduğunu daha önce belirtmiştir. Esasen bu iki durumda, söz konusu olayların tamamı ya da büyük bir kısmı yalnızca yetkililerin bilgisi dâhilindedir.

Mahkeme, gerek yetkili ulusal makamların gerekse Hükümetin başvuruların yakınının belirsiz olan tutukluluğunun ardından ne yaşandığına dair herhangi bir açıklama sunmadığını tespit etmektedir (yukarıda anılan, *Timurtaş*, § 86 ve *Çiçek / Türkiye*, No. 25704/94, § 147, 27 Şubat 2001). Her halükarda, Silopi Cumhuriyet Savcısının kovuşturmayaya yer olmadığına dair 28 Eylül 1995 tarihli kararında ileri sürdüğü, kayıp kişilerin PKK'nın safına katıldığı yönündeki iddia daha sonra Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı tarafından çürütülmüştür (yukarıdaki 27-119. paragraflar).

Diğer yandan, ulusal yetkililer, görevlilerinin ölümcül güce başvurularını haklı gösterecek nitelikte herhangi bir gerekçe ileri

sürmemiştir (Bk., *mutatis mutandis*, yukarıda anılan *Nihayet Arıcı ve diğerleri*, § 156).

174. Davalı Devletin, Şemdin Cülaz, Mehmet Salih Demirhan, Halit Özdemir, İbrahim Akıl, Hamdo Şimşek ve Hükmet Şimşek'in kaybolmalarına ve ölümlerine ilişkin koşullardan sorumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla Sözleşme'nin 2. maddesi esas bakımından ihlal edilmiştir.

C. Soruşturmanın yetersiz olduğu iddiası hakkında

1. İlgili Genel İlkeler

175. Mahkeme, Sözleşme'nin "kendi yetki alanları içinde bulunan herkesin, (...) Sözleşme'nin birinci bölümünde açıklanan hak ve özgürlüklerden yararlanmasını sağlayan" 1. maddesinden ileri gelen Devletin genel yükümlülüğü ile birlikte Sözleşme'nin 2. maddesinin gerektirdiği yaşam hakkını koruma yükümlülüğünün, güç kullanımının bir insanın ölümüne sebep olduğu durumlarda resmi ve etkin bir soruşturma yürütülmesini zorunlu kıldığını ve gerektirdiğini hatırlatmaktadır. (bkz. *mutatis mutandis McCann ve diğerleri*, § 161, *Timurtaş*, yukarıda anılan, § 87, *Çiçek*, yukarıda anılan, § 148 ve *Er ve diğerleri*, yukarıda anılan, § 80). Soruşturmalar özellikle kapsamlı, dikkatli ve tarafsız olmalıdır (yukarıda anılan, *McCann ve diğerleri*, §§ 161-163 ve *Çakıcı*, § 86 ve *Brecknell / Birleşik Krallık*, No. 32457/04, §§ 65-72, 27 Kasım 2007).

176. Dolayısıyla yetkililerin, görgü tanıklarının ifadeleri ve adli tıp bilirkişi incelemeleri dâhil olmak üzere, söz konusu olaylara ilişkin kanıtların elde edilebilmesi için makul tedbirleri almış olmaları gerekmektedir. Soruşturma sonuçlarının ilgili delillerin tamamının derin, objektif ve tarafsız bir analize dayanması ve Sözleşme'nin 2. maddesinin 2.

fikrasında belirtilen "mutlak zorunluluk" kıstasıyla nispet edilebilir bir kıstas uygulaması gerekmektedir. Soruşturmanın, davanın koşullarını ortaya koyma kapasitesini ya da sorumlulukları azaltabilecek eksiklikler, soruşturmanın gerekli etkinlik normlarını karşılamamasına yol açabilir (*Kelly ve diğerleri / İngiltere*, No. 30054/96, §§ 96-97, 4 Mayıs 2001, *Anguelova / Bulgaristan*, No. 38361/97, §§ 139 ve 144, AİHM 2002-IV ve *Natchova ve diğerleri / Bulgaristan* [BD], No. 43577/98 ve 43579/98, § 113, AİHM 2005-VII).

177. İvedilik ve özen gerekliliği, bu bağlamda zımnen mevcuttur. Ancak özel bir durumda soruşturmanın ilerleyişini engelleyebilecek zorlukların veya güçlüklerin çıkabileceğinin kabul edilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte, ölümcül güç kullanımı konusunda bir soruşturmanın yürütülmesi ile ilgili olarak yetkililerin hızla harekete geçmesi, kamuoyunun yasallık ilkesine riayet edildiğine dair güveninin korunmasında ve yasadışı eylemlere tolerans gösterilmediğinin veya suç ortaklığı yapılmadığının gösterilmesi açısından genellikle zorunlu olarak kabul edilmelidir (*McKerr / Birleşik Krallık*, § 114, AİHM 2001-III, *Bişkin / Türkiye*, No. 45403/99, § 69, 10 Ocak 2006 ve yukarıda anılan, *Wolf-Sorg*, §§ 73-76).

178. Mahkeme, ayrıca, soruşturmanın etkinliğine ilişkin asgari kıstas karşılayan incelemenin niteliği ve derecesinin somut olayın koşullarına bağlı olduğunu kaydetmektedir. Bu koşullar, ilgili bütün olay ve olgular ve soruşturma çalışmalarının uygulamaya ilişkin gerçeklikleri göz önünde bulundurularak değerlendirilir. Meydana gelebilecek çok çeşitli durumları yalnızca soruşturmaya ilişkin işlemler listesine veya diğer basit kıstaslar düzeyine indirgemek mümkün değildir (*Kaya / Türkiye*, 19 Şubat 1998, §§ 89-91, *Özetler* 1998-I, *Güleç / Türkiye*, 27 Temmuz 1998, § 79-81, *Özetler* 1998-IV, *Velikova / Bulgaristan*, No. 41488/98, § 80, AİHM 2000-VI,

Tanrıkulu / Türkiye, [BD], No. 23763/94, §§ 101-110, AİHM 1999-IV ve *Fatma Kaçar / Türkiye*, No. 35838/97, § 74, 15 Temmuz 2005).

179. Mahkeme, diğer yandan, Devletin ölüm nedenlerinin tespitine, ölümün muhtemel sorumlularının belirlenmesine ve bu sorumluların cezalandırılmalarına imkân verecek şekilde “resmi ve etkili bir soruşturma” yürütme yükümlülüğü bulunduğunu hatırlatmaktadır (yukarıda anılan, *Oğur*, § 88 ve yukarıda anılan, *Er ve diğerleri*, § 81). Burada, varılan sonuçla ilgili değil, bu sonucu doğuran araçlarla ilgili bir yükümlülük söz konusudur. Yetkililer olaya ilişkin delillerin toplanması amacıyla makul tedbirleri almalıdırlar (Bk., örneğin, yukarıda anılan *Nihayet Arıcı ve diğerleri*, § 163). Sözleşme'nin 2. ve 3. maddelerine ilişkin usuli gereklilikler; somut olayda olduğu gibi, ilk soruşturmanın ulusal mahkemelerde dava açılmasına neden olması halinde, ilk soruşturma aşamasının da ötesine geçmektedir: kovuşturma aşaması dâhil olmak üzere yargılamanın tamamı, bu hükümler ile ortaya konulan gereklilikleri yerine getirmelidir (yukarıda anılan, *Paçacı ve diğerleri*, § 78).

180. Mahkeme ayrıca, yerel mahkemelerin kişilerin yaşam haklarına ve/veya fiziksel ve ruhsal bütünlüklerine karşı yapılan her türlü fiili hiçbir durumda cezasız bırakacak şekilde hareket etmemeleri gerektiğini bir kez daha vurgulamaktadır. Bu kamuoyunun güvenini kazanmak ve meydana geliş şekli ne şekilde olursa olsun, Devletin yasaya aykırı her türlü şiddet eylemine tolerans tanınmadığını göstermek bakımından önem arz etmektedir (*Hugh Jordan / Birleşik Krallık*, No. 24746/94, § 108, AİHM 2001-III (Özetler) ve *Tuna / Türkiye*, No. 22339/03, § 71, 19 Ocak 2010).

181. Mahkeme, bu itibarla, Sözleşme'nin 2. ve 3. maddelerinin ihlal edildiğinin öne sürüldüğü durumlarda özel bir hassasiyet göstermelidir (bk., *mutatis mutandis*, *Ribitsch / Avusturya*, 4 Aralık 1995, § 32, A serisi No. 336). İç yargı organları nezdinde ceza soruşturmaları yürütülürken, cezai sorumluluğun, Sözleşme gereğince Devlete atfedilen sorumluluktan ayrı tutulduğunu göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Mahkeme'nin görevi,

ikinci durumu incelemekten ibarettir. Sözleşme gereğince atfedilen sorumluluk, Sözleşme'nin konusu ile amacı doğrultusunda ve ilgili uluslararası hukukun her türlü kuralı ve ilkesi doğrultusunda yorumlanması gereken Sözleşme'nin hükümlerinden ileri gelmektedir. İç yargı organları tarafından değerlendirilen bireysel cezai sorumluluğa ilişkin iç hukuk sorunları ile Devletin organları, memurları veya çalışanlarının eylemleri nedeniyle Devlete verilen (yaşam hakkını koruma) sorumluluğunu birbirine karıştırmamak gerekmektedir. Bu noktada, Mahkeme, ceza hukuku anlamında suçluluk ya da masumiyetle ilgili hususlarda karar verme hususunda yetkili değildir (*Giuliani ve Gaggio / İtalya*, [BD], No. 23458/02, § 182, 24 Mart 2011 ve *Aydan / Türkiye*, No. 16281/10, § 71, 12 Mart 2013).

2. Bu ilkelerin mevcut davaya uygulanması

182. Mahkeme, somut olayda, taraflarca değerlendirmesine sunulan dosyadaki unsurlara göre, başvuruların iddialarıyla ilgili olarak Silopi Cumhuriyet savcısı tarafından yürütülen soruşturmayı üç aşamaya ayırmanın uygun olduğunu tespit etmektedir.

Dolayısıyla, Mahkeme, davalı Devlet'in, Sözleşme'nin 2. maddesi bağlamındaki usuli yükümlülüklerini, bu durumda mevcut başvurulara konu olaylar hakkında uygun ve etkin bir soruşturma yürütmeyi ihmal edip etmediğini tespit etmek amacıyla bu aşamaların her birini sırasıyla inceleyecektir.

a) Ceza soruşturmasının birinci aşaması

183. Mahkeme, başvuruların yakınlarının yakalandığı tarihten 2002 yılının sonuna kadar olan dönemle ilgili olarak, yakınlarının kaybolmasından sonra, başvuruların, doğrudan köylerinin ya da yaşadıkları bölgenin yakınında bulunan jandarmaya ya da askeri yetkililere giderek askeri makamlara sözlü olarak başvuruda bulduklarını

(yukarıdaki 18 ve 19. paragraflar) ya da Silopi Cumhuriyet savcısına şikayet dilekçesi sunduklarını tespit etmektedir.

Ayrıca, Güle Heylan Şimşek, Silopi Cumhuriyet savcılığına şikayet dilekçesi sunmuştur (yukarıdaki 20. paragraf). Söz konusu şikayet, Güle Heylan Şimşek'in yakınlarının PKK saflarına katıldıkları gerekçesiyle 28 Eylül 1995 tarihinde kovuşturmaya yer olmadığına dair kararla sonuçlanmıştır.

Ancak, savcı tarafından yapılan bu tespit 1 Mayıs 1995 tarihinde Diyarbakır Cumhuriyet savcısı tarafından çürütülmüştür (yukarıdaki 119. paragraf). Daha sonra, lehte ve aleyhte delil unsurlarını toplamakla görevli olan savcı, örneğin askerler tarafından yakalanan diğer köylülerin ifadelerinin alınmasını yararlı bulmamıştır. Savcı, yakalanan diğer şahısların yakınlarının ve askerler tarafından yakalanmalarına tanık olan diğer köylülerin de ifadesini almamıştır.

Mahkeme, ayrıca, 1993 yılının Ağustos ayında, yani savcının soruşturma yürütmeyi bıraktığı dönem süresince, ulusal bir gazetede olayların meydana geldiği dönemde ilgili bölgede görev yapan Komutan M.S.'yle yapılan röportaj yayımlanmıştır (yukarıdaki 15. paragraf; M.S., başvuranların yakınlarının kaybolması hususunda bilgileri açıklamıştır. Ancak, soruşturmadan görevli savcı, bu delil unsurlarının kullanılmasının yararlı olduğu kanısında değildi; söz konusu röportajdan, 2003 yılında haberdar olunmasına rağmen, Silopi Cumhuriyet savcısı tarafından ancak 2006 yılında delil unsuru olarak dikkate alınmıştır (yukarıdaki 77. paragraf).

b) Ceza soruşturmasının ikinci aşaması

184. Soruşturmanın ikinci aşaması, 26 Haziran 2003 tarihinde -söz konusu tarihte, başvuranların tümü Silopi Cumhuriyet savcısına şikayette bulunmuşlardır (yukarıdaki 68. paragraf)- başlamış ve 27 Eylül 2007 tarihinde -söz konusu tarihte, Siirt Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı, savcının

kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararını onamıştır (yukarıdaki 85. paragraf)- sona ermiştir.

Başvuranlar tekrar şikâyetle bulunmuşlardır. Savcı kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararının gerekçesinde, başvuranların yakınlarının yakalandığını, sorguya çekilen diğer yirmi sekiz köylünün aksi yönde beyanları bulunmasına rağmen, ifadesi alınan diğer altı kişinin beyanlarını dikkate almıştır (yukarıdaki 83. paragraf).

Savcı ayrıca, Komutan M.S.'nin ifadesini almadan lehte sonucuna varmıştır.

Ayrıca, soruşturma seyrinden, askerlerin olayların meydana geldiği dönemde gözaltı kaydı tutmadıkları anlaşıldığı halde (yukarıdaki 71 ve 72. paragraflar), savcı bundan herhangi bir uygun sonuç çıkarmamıştır. Oysa Mahkeme, daha önce aynı dönemle ilgisi olan birçok davada bu tür bir eksikliğin, Türkiye'nin güneydoğu bölgesinde gözaltına alınan kişilerin yakalanmasını ve tutuklanmasını gizleyecek nitelikte olduğu kararına varmıştır (*Timurtaş*, yukarıda anılan, § 84 ve *Er ve diğerleri*, yukarıda anılan, § 77, ve bu kararlarda belirtilen diğer atıflar).

185. Mahkeme daha sonra, Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet savcısının, Silopi Cumhuriyet savcısıyla aynı zamanda başvuranların yakınlarının kaybolmasıyla ilgili olarak başvuruda bulunduğunu saptamaktadır.

Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet savcısı birçok defa yetkisizlik kararı vererek, dosyayı Silopi Cumhuriyet savcısına iletmiştir. 22 Mayıs 2003 tarihli yetkisizlik beyanında, aynı olaylar nedeniyle üç ceza soruşturması bulunduğunu belirtmiştir (yukarıdaki 55. paragraf). Ancak, Mahkeme, ortak bir işlemin, yetkililere şüphesiz söz konusu soruşturmaların her biri kapsamında toplanan tüm delil unsurları yeniden bir araya getirme imkânı verecekken, tüm bu işlemlerin hiçbir zaman birleştirilmediğini kaydetmektedir.

Öte yandan, Siirt Ağır Ceza Mahkemesi Başkanının olayların meydana geldiği dönemde Görümlü'de görev yapan jandarmaların tespit edilmesi talebine, ancak 20 Mayıs 2010 tarihinden sonra, yani yalnızca yeni delil unsurları bulunduktan sonra olumlu netice alınmıştır (yukarıdaki 94. paragraf).

Mahkeme, aynı olaylar nedeniyle farklı yerel adli makamlara başvurulmasının ve soruşturma dosyasının bu farklı makamlar arasında geri gönderilmesinin, soruşturma yürütmek için gerekli özene ve ölümlerin hangi koşullarda meydana geldiğinin tespit edilmesine zarar verdiği kanısındadır.

c. Ceza soruşturmasının üçüncü aşaması

186. Soruşturmanın son aşaması 2009 yılından günümüze kadar devam etmektedir.

Mahkeme, 2009 yılından itibaren başvuruların ek soruşturma talebinde bulduklarını ya da Cumhuriyet savcısına, yakınlarının yakalanma ya da ölümüne tanık olan görgü tanıkları hakkında temel bilgiler ilettiklerini saptamaktadır. Bu bilgiler ve tanıkların Cumhuriyet savcısı tarafından alınan ifadeleri, başvuruların yakınlarının ölümlerinin sözde sorumlularının tespit edilmesine imkân vermektedir.

Mahkeme, bu kilit tanıkların, daha öncesinde, bilhassa Silopi Cumhuriyet savcısı tarafından 2003 ve 2007 yılları arasında yürütülen ikinci soruşturma kapsamında tespit edilebileceğini ve ifadelerinin alınabileceğini belirtmektedir (yukarıdaki 83. paragraf). Her halükarda, olayların meydana geldiği tarihte görevli olan askerlerin ifadelerinin alınmasından ibaret olan soruşturmanın bu temel yönü göz önünde bulundurulmamıştır (yukarıdaki 84 ve 85. paragraflar).

Mahkeme ayrıca, er Y.Ö. ile anonim tanığın ifadelerinin, başvuruların yakınlarının ölümünden sorumlu olmakla haklarında şüphelenilen askerlerin belirlenmesine imkân verdiğini kaydetmektedir.

Öte yandan, Mahkeme aynı zamanda, kazı çalışmalarının Görümlü Jandarma Karakolunun eski yerinde yapıldığını kaydetmektedir. Dosyaya konulan bilgilere göre, ne başvuranların yakınlarının cesetleri ne de onlara ait kemikler, olayların meydana geldiği dönemde alanda yapılan olası değişikliklerin ve o günden bu yana yapılan yeni yapıların ardından bulunamamıştır (yukarıdaki 102 ve 103. paragraflar).

187. Bu nedenle, Mahkeme, 2003 yılının Haziran ayında yani olaylar meydana geldikten yirmi yıl sonra, Şemdin Cülaz, Mehmet Salih Demirhan, Halit Özdemir, İbrahim Akıl, Hamdo Şimşek ve Hükmet Şimşek'i öldürme nedeniyle altı asker hakkında ceza davası açıldığını kaydetmektedir. Söz konusu öncelikle Şırnak Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülmeye başlayan dava, 2013 yılının Ekim ayından bu yana Ankara Ağır Ceza Mahkemesi'nde derdestir (yukarıdaki 127. paragraf).

d) Sonuç

188. Mahkeme, ihtilaf konusu olaylardan yirmi yıl sonra başvuranların yakınlarının ölümünün sözde sorumluları olan altı asker hakkında, Ankara Ağır Ceza Mahkemesi'nde ceza davası açıldığını kaydetmektedir. Dosyaya konulan ifade tutanakları ışığında, Mahkeme, yargılamanın yeni başladığını tespit etmektedir. Bu bağlamda, Mahkeme, geçen zamanın mevcut delillerin niteliği ve niceliğine şüphesiz zarar verdiğini ve özensiz tutumların yürütülen soruşturmanın iyi niyetine şüphe düşürdüğünü ve bu durumun, yakınların çektiği sıkıntıyı sonsuza dek sürdüreceğini hatırlatmaktadır (*Paul ve Audrey Edwards / Birleşik Krallık*, No. 46477/99, § 86, AİHM 2002-II, ve *Nencheva ve diğerleri / Bulgaristan*, No. 48609/06, § 130, 18 Haziran 2013).

189. Yargılamanın, AİHM'e başvurulmadan önce ulusal mahkemelerde sona erdiği Türkiye ile ilgili, diğer davalardaki durumunun aksine (bk., diğerleri arasından, *Tanlı / Türkiye*, No. 26129/95, AİHM 2001-III (özetler), *Tuna / Türkiye*, No. 22339/03, 19 Ocak 2010, *Paçacı ve diğerleri / Türkiye*,

No. 3064/07, 8 Kasım 2011 ve *Aydan*, yukarıda anılan), Mahkeme, somut olayda, ulusal Ağır Ceza Mahkemelerinde başlatılan yargılamanın halen hazırlık aşamasında olduğunu kaydetmektedir.

Mahkeme'nin, ikincil bir role sahip olduğunun bilinciyle, belirli bir davaya ilişkin koşullar gerektirmediği sürece, olayları incelemekle görevli olan ilk derece mahkemesinin rolünü üstlenmeden önce ihtiyatlı davranması gerekmektedir (*Tanlı / Türkiye*, No. 26129/95, § 110, AİHM 2001-III (özetler)).

Bununla birlikte, Mahkeme, mevcut başvurularda, güvenlik güçlerinin denetimi altında buldukları sırada kaybolan şahısların söz konusu olduğunu kaydetmektedir.

Yargılama, Ağır Ceza Mahkemesi'nde başladığında, Mahkeme'nin, olaylara dair kendi görüşünü önceden ulusal adli makamlara kabul ettirme görevi bulunmamaktadır. Bununla birlikte, bu durumda, Mahkeme'nin, başvuranların yakınlarının ölümünün sözde faillerinin ceza sorumluluğunu değil, davalı Devlet'in taraf olduğu Sözleşme bağlamında uluslararası sorumluluğunu tespit etme görevi olduğu görülmektedir (*mutatis mutandis*, *Nikolova ve Velitchkova / Bulgaristan*, No. 7888/03, § 63, 20 Aralık 2007, *Giuliani ve Gaggio / İtalya* [BD], No. 23458/02, § 182, AİHM 2011 (özetler) ve *Aydan*, yukarıda anılan, § 116).

190. Öte yandan, Mahkeme, ihtilaf konusu olaylara karışan güvenlik güçlerinin ifadelerinin alınmasında gecikilmesi hususunun, yalnızca söz konusu güvenlik güçleri ile adli yetkililer arasında gizli bir anlaşma olduğu izlenimi yaratmakla kalmadığını; aynı zamanda müteveffanın yakınlarının – ve genel olarak kamuoyunun- söz konusu güvenlik güçlerinin adli makamlar önünde sergiledikleri eylemleri nedeniyle kendilerine herhangi bir sorumluluk yüklememe noktasında boşuna çalıştıklarına inanmalarına yol açabileceğine daha önce karar vermiştir (*Aydan*, yukarıda anılan, § 112 ve burada atfı yapılan içtihat). Bu değerlendirmeler aynı zamanda somut

olayda da geçerlidir; zira dosyaya konulan belgeler ışığında, ihtilaf konusu olaylara dâhil olan silahlı kuvvetler mensuplarının hala ifadesi alınmamıştır.

191. Mahkeme ayrıca, Cumhuriyet savcısı tarafından başvuranların yakınlarının öldürülmesine dair koşullarla ilgili olarak yürütülen soruşturmanın hızlı ve uygun olmadığı görüşündedir (*Tuna*, yukarıda anılan, § 77, ve *Paçacı ve diğerleri*, yukarıda anılan, § 84). Ağır Ceza Mahkemesinde görülen –halen derdest olan- ceza davasının hazırlık safhasında gerçekleştirilen soruşturmalar ise yalnızca başlamıştır.

192. Mahkeme, davalı Devletin, başvuranların yakınlarının yaşam hakkını koruma konusunda, Sözleşme'nin 2. maddesinden ileri gelen usuli yükümlülükleri ihlal ettiği sonucuna varmaktadır.

Hükümet'in, 7524/06 No.lu başvuru için altı aylık süre kuralına riayet edilmemesi bağlamındaki itirazının birinci alanının reddedilmesinin uygun olduğu sonucuna varılmaktadır.

193. Yukarıda belirtilen hatalar/kusurlar ışığında Mahkeme, ulusal makamların, başvuranların yakınlarının ölümüyle ilgili koşullar hakkında derinlemesi ve etkin bir soruşturma yürütmedikleri sonucuna varmaktadır. Bu nedenle, Hükümet'in, 7524/06 No.lu başvuru için iç hukuk yollarının tüketilmemesi bağlamındaki itirazlarının ikinci alanını reddetmek gerekmektedir.

194. Mahkeme, Sözleşme'nin 2. maddesi bağlamında davalı Devlet'e düşen usuli yükümlülüklerin yerine getirilmediği sonucuna varmaktadır.

IV. SÖZLEŞME'NİN 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

195. Başvuranlar, yakınlarının yakalama ve gözaltı sırasında kötü muameleye maruz kaldıklarını ileri sürmektedirler. Bu bağlamda, Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmektedirler. Söz konusu madde şu şekildedir :

« Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz.»

196. Hükümet, başvuruların iddiasına karşı çıkmaktadır. Hükümete göre, başvuruların yakınları kötü muameleye maruz kalmamışlardır.

197. Mahkeme, bu şikayetin yukarıda incelenen şikayete bağlı olduğunu ve dolayısıyla kabul edilebilir olarak açıklaması gerektiğini tespit etmektedir.

198. Sözleşme'nin 2. maddesine ilişkin tespiti dikkate alarak (yukarıdaki 186 ve 206. paragraflar), Mahkeme, somut olayda, şayet varsa, bu hükmün ihlalinin incelemeye gerek olmadığı kanısındadır (bk., diğerleri arasından, *Nikolova ve Velitchkova*, yukarıda anılan, § 78, ve *Wolf-Sorg*, yukarıda anılan, § 87).

V. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

199. Sözleşme'nin 41. maddesi şu şekildedir :

"Mahkeme işbu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeciler tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyet uygun surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder."

A. Tazminat

200. Başvurular, manevi tazminat bağlamında, hayatını kaybeden Şemdin Cülaz, Halit Özdemir, Mehmet Salih Demirhan ve İbrahim Akıl'ın, her biri için 200 000 Avro (EUR) talep etmektedirler.

201. Başvurular, maddi zarar bağlamında, hayatını kaybeden şahısların her biri için 50 000 EUR talep etmektedirler; söz konusu meblağ ilgili şahısların yakınlarının maddi destek kaybını karşılayacaktır.

202. Hükümet, başvuranların iddialarını desteklemedikleri gerekçesiyle bu iddialara karşı çıkmaktadır. Hükümet, ihlal tespitinin tek başına adil tazmin teşkil edeceği kanısındadır.

203. Mahkeme, başvuranlarca iddia edilen maddi zarar ile Sözleşme'nin ihlali arasında nedensellik bağı olması gerektiğini ve ödenen tazminatın, gerektiği takdirde, maddi destek kaybı bağlamında bir tazminatı kapsayabileceğini hatırlatmaktadır (*Barberà, Messegué ve Jabardo / İspanya* (madde 50), 13 Haziran 1994, §§ 16-20, seri A n° 285-C, *Çakıcı*, yukarıda anılan, § 127, *Salman*, yukarıda anılan, § 137, ve *Er ve diğerleri*, yukarıda anılan, § 118).

Somut olayda, Mahkeme, davalı Devletin, Sözleşme'nin 2. maddesi bakımından başvuranların yakınlarının ölümünden sorumlu olduğu sonucuna varmıştır. Bu nedenle, Mahkeme, başvuranların, yakınlarının kendilerine maddi yardımda bulunabilecekleri gerçeğini delillerle desteklemediklerini ve başvuranlarca bu bağlamda ileri sürülen meblağın kesin olmadığını ve gerçek dayanaktan yoksun olduğunu tespit etmektedir (*Havva Dudu Albayrak ve diğerleri / Türkiye*, No. 24470/09, § 56, 21 Haziran 2011). Bu nedenle, Mahkeme, maddi tazminat için başvuranlarca yapılan talebi reddetmektedir.

204. Mahkeme, buna karşılık, manevi tazminat bağlamında, Şemdin Cülaz'ın eşi Mevlüde Cülaz ile çocukları Kazım Cülaz, Mahmut Cülaz ve Haşim Cülaz'a müştereken 60 000 EUR, erkek kardeşi Selahattin Cülaz'a ise 5 000 EUR ödenmesi gerektiği kanısındadır (bk., diğerleri arasından, *Er ve diğerleri*, yukarıda anılan, § 123);

Aynı bağlamda Mahkeme kayıpların herbirinin yakınları –aşağıda isimleri yazılı- için müştereken 65 000 EUR ödenmesinin uygun olduğu kanısındadır:

– Halit Özdemir'in ölümü nedeniyle, eşi Fatma Özdemir'e ve çocukları Ayfel Özdemir, İsmail Özdemir, Halil Özdemir ve Mahmut Özdemir'e;

- Mehmet Salih Demirhan'ın ölümü nedeniyle, eşi Zeynep Demirhan'a ve oğlu Yusuf Demirhan;
- İbrahim Akıl'ın ölümü nedeniyle, eşi Fatma Akıl'a ve çocukları Taybet Akıl, Sariye Akıl, Peyruze Akıl ve Yasin Akıl'a.

B. Masraf ve giderler

205. Başvuranlar, yerel mahkemeler ve AİHM önünde yapılan masraf ve giderler için toplam 6200 EUR talep etmektedirler. Diyarbakır Barosu Avukatlık Asgari Ücret tarifesi uyarınca, saat başı 100 EUR olarak düzenlenen talepleri şu şekildedir:

- 200 EUR, Mevlüde Cülaz'ın 2002 yılının Ağustos ayında yazılan dilekçesinin hazırlığı için iki saatlik çalışmaya;
- 1 200 EUR, tanıkların ifadelerinin alınması için on iki saatlik çalışmaya;
- 200 EUR, Cumhuriyet savcısının 6 Mart 2003 tarihli kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararına itiraz etmek için iki saatlik çalışmaya (yukarıdaki 50. paragraf);
- 600 EUR, yeni bir dilekçe sunmak için altı saatlik çalışmaya (yukarıdaki 68. paragraf);
- 600 EUR, başvurunun hazırlanması ve AİHM'e gönderilmesi için altı saatlik çalışmaya;
- 200 EUR, 30 Ağustos 2007 tarihli kovuşturmayaya yer olmadığına dair karara itiraz etmek için iki saatlik çalışmaya (yukarıdaki 84. paragraf);
- 300 EUR, Cumhuriyet savcısına yeni delil unsurlarının sunulması ve diğer çeşitli işlemler için üç saatlik çalışmaya (bk., örneğin, yukarıdaki 86. paragraf);
- 800 EUR, Cumhuriyet savcısına ve AİHM'e çeşitli belgelerin sunulması için sekiz saatlik çalışmaya (bk., örneğin, yukarıdaki 87 ve 88. paragraflar);

– 600 EUR, davanın kabul edilebilirliği ve esası hakkında görüşlerin hazırlanması için altı saat çalışmaya;

– 1 000 EUR, iddialarını destekleyecek herhangi belge göstermeksizin, Silopi'deki avukatlarının ulaşım masrafları için;

– 500 EUR, iddialarını destekleyecek herhangi belge göstermeksizin, idari masraflar (telefon, posta) ile çeviri masrafları için;

206. Hükümet, bu iddialara karşı çıkmaktadır. Mahkeme'nin dikkatini bilhassa, iddia edilen bazı harcamaların herhangi bir destekleyici belgeye dayandırılmadığına çekmektedir.

C. Mahkeme'nin Değerlendirmesi

207. Mahkeme'nin içtihadı uyarınca, bir başvuranın yapmış olduğu masraf ve giderler, bu miktarların gerçek, zorunlu ve makul oranda olması halinde geri ödenebilir (bk., diğerleri arasından, *Nikolova / Bulgaristan* [BD], No. 31195/96, § 79, AİHM 1999-II ve *Aydan*, yukarıda anılan, § 144). Mahkeme, somut olayda elinde bulunan belgeleri ve içtihadını göz önünde bulundurarak, başvuranlara tüm masraflar için müştereken 5 000 EUR (beş bin Avro) ödenmesinin makul olacağı kanısındadır.

D. Gecikme Faizleri

208. AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puan eklenerek elde edilecek oranın uygun olduğu sonucuna varmaktadır.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME,

1. Oybirliğiyle, başvuruları birleştirilmesine;

2. Oybirliğiyle, 39046/10 No.'lu başvurunun kabul edilemez olduğuna;
3. Oybirliğiyle, Hükümet'in altı aylık süre kuralına riayet edilmemesi bağlamındaki itirazının birinci alanını ve 7524/06 No.'lu başvuru için iç hukuk yollarının tüketilmemesine ilişkin itirazını esasla birleştirmeye ve reddetmeye;
4. Oybirliğiyle, 7524/06 No.'lu başvurunun kabul edilebilir olduğuna;
5. Oybirliğiyle, Sözleşme'nin 2. maddesinin esas yönünden ihlal edildiğine;
6. Oybirliğiyle, Sözleşme'nin 2. maddesinin usul yönünden ihlal edildiğine;
7. Oybirliğiyle, Sözleşme'nin 3. maddesi bağlamındaki şikayeti ayrı olarak incelemeye gerek olmadığına;
8. İkiye karşı beş oyla,
 - a) Sözleşme'nin 44. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, davalı Devletin başvuranlara kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden Türk Lirasına çevrilmek üzere ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere manevi tazminat olarak Selahattin Cülaz'ın sırasıyla eşi ve çocukları Mevlüde Cülaz, Kazım Cülaz, Mahmut Cülaz ve Haşim Cülaz'a müştereken 60 000 EUR (altmış bin avro), kardeşi Selahattin Cülaz'a ise 5 000 EUR ödemekle yükümlü olduğuna;
 - b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten başlayarak, ödemelerin yapıldığı tarihe kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;

9. *Oybirliğiyle,*

a) Davalı Devletin, ödeme tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden Türk Lirasına çevrilmek üzere, Sözleşme'nin 44. maddesinin 2. fıkrası uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içerisinde aşağıdaki miktarları ödemekle yükümlü olduğuna;

i) Manevi tazminat olarak, başvuranlarca ödenmesi gereken tüm vergiler hariç olmak üzere, Halit Özdemir'in sırasıyla eşi ve çocukları olan Fatma Özdemir, Ayfel Özdemir, İsmail Özdemir, Halil Özdemir ve Mahmut Özdemir'e müştereken 65 000 EUR (altmış beş bin Avro);

ii) Manevi tazminat olarak, ödenmesi gereken tüm vergiler hariç olmak üzere, Mehmet Salih Demirhan'ın sırasıyla eşi ve oğlu olan Zeynep Demirhan ve Yusuf Demirhan'a müştereken 65 000 EUR (altmış beş bin Avro)

iii) Manevi tazminat olarak, ödenmesi gereken tüm vergiler hariç olmak üzere, İbrahim Akıl'ın sırasıyla eşi ve çocukları olan Fatma Akıl, Taybet Akıl, Sariye Akıl, Peyruze Akıl, ve Yasin Akıl'a müştereken 65 000 EUR (altmış beş bin Avro);

iv) masraf ve giderler olarak, başvuranlarca ödenmesi gereken tüm vergiler hariç olmak üzere, başvuranların hepsine müştereken 5 000 EUR (beş bin Avro);

b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten başlayarak, ödemenin yapıldığı tarihe kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;

10. *Oybirliğiyle, adil tazmin taleplerinin geri kalan kısmının reddedilmesine karar verir.*

İşbu karar Fransızca olarak tanzim edilmiş; İçtüzüğün 77. maddesinin 2. ve 3. fıkraları uyarınca 15 Nisan 2014 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Guido Raimondi
Başkan

Bu kararın ekinde, Sözleşme'nin 45. maddesinin 2. fıkrası ve İçtüzüğün 74. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, Yargıç Sajó ve Yargıç Lemmens'in ayrık görüşü bulunmaktadır.

G.R.A.

S.H.N.

Ek: Başvuranların isimleri ve yakınlık dereceleri*1. Başvuru No. 7524/06***a) Kayıp Şemdin Cülaz'ın yakınları**

Mevlüde Cülaz, eşi, 1950 doğumlu,
Kazım Cülaz, oğlu, 1975 doğumlu,
Mahmut Cülaz, oğlu, 1973 doğumlu,
Haşim Cülaz, oğlu, 1983 doğumlu,
Selahattin Cülaz, oğlu, 1964 doğumlu.

b) Kayıp Halit Özdemir'in yakınları

Fatma Özdemir, eşi, 1965 doğumlu,
Ayfel Özdemir, kızı, 1986 doğumlu,
İsmail Özdemir, oğlu, 1988 doğumlu,
Halil Özdemir, oğlu, 1990 doğumlu,
Mahmut Özdemir, oğlu, 1992 doğumlu.

c) Kayıp Mehmet Salih Demirhan'ın yakınları

Zeynep Demirhan, eşi, 1957 doğumlu,
Yusuf Demirhan, oğlu, 1984 doğumlu.

d) Kayıp İbrahim Akıl'ın yakınları

Fatma Akıl, eşi, 1968 doğumlu,
Taybet Akıl, kızı, 1985 doğumlu,
Sariye Akıl, kızı, 1986 doğumlu,
Peyruze Akıl, kızı, 1982 doğumlu,
Yasin Akıl, oğlu.

2. Başvuru No. 39046/10

Kayıp Hamdo Şimşek ve Hükmet Şimşek'in yakınları

Hamdo Şimşek ve Hükmet Şimşek'in oğlu olan Lokman Şimşek
2 Mart 1969 doğumludur.

YARGIÇLAR SAJÓ VE LEMMENS'İN KISMEN AYRIK GÖRÜŞÜ

Biz de çoğunluk gibi, Sözleşme'nin 2. maddesinin ihlal edildiği yönünde oy kullandık. Bununla birlikte, kaybolan şahıslardan biri olan Şemdin Cülaz'ın aile fertleri olan başvuranlar bakımından Sözleşme'nin 41. maddesinin uygulanması ile ilgili görüşümüz meslektaşlarımızinkinden farklıdır.

Çoğunluk, davalı Devlet'in, Cülaz'ın eşine ve çocuklarına müştereken 60 000 EUR, erkek kardeşine ise 5 000 EUR ödemesi gerektiğini beyan etmiştir. Dolayısıyla, Cülaz'ın ailesi toplam 65 000 EUR alacaktır.

Söz konusu meblağ, diğer ailelere ödenenle aynıdır.

Bununla birlikte, diğer aileler, farklı olarak, hep birlikte (eşler ve çocuklar) aile oluştururlarken, Cülaz'ın ailesi (Cülaz'ın eşi ve çocukları) ile erkek kardeşi bir aile oluşturmaktadır. Kanaatimizce, Cülaz'ın ailesi diğer ailelerle aynı meblağı, yani 65 000 EUR almalıdır. Aynı aileden bir başka mağdurunun daha olması sebebiyle neden “cezalandırılması” gerektiğini anlamıyoruz.